REDACȚIUNEA,
Administrațiunea și Tipografia
Brașov, piața mare nr. 30.
TELEFON Nr. 226.
Scrisori nefrancate nu se primesc.
Manuscripte nu se retrimit.
Inserate
se primesc la Administrațiune Brașov și la următoarele
BIROURI de ANUNȚURI:
In Viena la M. Dukes Nachf., Nux. Augenfeld & Emeric Lesner, Heinrich Schalek, A. Oppelik Nachf., Anton Oppelik. In Budapesta la A. V. Golberger, Ekstein Bernat, Iuliu Leopold (VII Erzsébet-körut).
Prețul inserțiunilor: o serie garmond pe o colonă 10 bani pentru o publicare. Publicări mai dese după tarifă și învoială. — RECLAME pe pagina 3-a o serie 20 bani.

GAZETA TRANSILVANIEI.

(Număr de Duminecă 37.)

GAZETA apare în fiecare zi
Abonamente pentru Austro-Ungaria:
Pe un an 24 cor., pe șase luni 12 cor., pe trei luni 6 cor.
N-rii de Duminecă 4 cor. pe an.
Pentru România și străinătate:
Pe un an 40 franci, pe șase luni 20 fr., pe trei luni 10 fr.
N-rii de Dumineca 8 fr. pe an.
Se prenumeră la toate oficiile poștale din întru și din afară și la d-nii colectori.
Abonamentul pentru Brașov;
Administrațiunea, Piața mare târgul Inului Nr. 30. etagiu I. Pe un an 20 cor., pe șase luni 10 cor., pe trei luni 5 cor. Cu dusul acasă: Pe un an 24 cor., pe șase luni 12 cor., pe trei luni 6 cor. — Un esemplar 10 bani. — Atât abonamentele, cât și inserțiunile sunt a se plăti înainte.

Nr. 203.—Anul LXX. Brașov, Vineri 14 (27) Septemvrie 1907.

Din causa sfintei sărbători de mâne, Vineri, ziarul nu va apărea până Sâmbătă sara.

Blamagiul guvernului coaliției.

Mare sgomot și mare caz au făcut foile guvernului din Pesta din știrea falsă ce-au primit'o dela Bistrița că acolo ar fi fost miniștrii români Sturdza și Ionel Brătianu și ar fi luat parte la adunarea Asociațiunei. S'a zis chiar că miniștrii români ar fi întrat în țară cu pașapoarte false și cu nume străin. „Bud. Hirlap“ a mers până a pretinde ca ministru de externe austro-ungar să ceară satisfacție dela guvernul român și dacă nu i se va da în mod deplin mulțămitor, monarhia noastră să declare răsboiu României.

A alarma lumea și țara că miniștrii români fac irredentism venind pe ascuns în Ardeal ca să ațâțe pe Români în contra Ungurilor, fără ca să te convingi mai întâi dacă ești în drept ori nu, dacă s'a întâmplat în adevăr lucru așa, este ceva ne mai pomenit în obiceiurile pressei și ale guvernelor statelor civilisate. Și totuși aceasta s'a întâmplat cu pressa și cu guvernul coaliției. Vre-un polițist ungur din Bistrița i-au tras pe sfoară spunându-le câte minciuni toate, că ministru-președinte Sturdza și ministrui de interne român Ionel Brătianu au fost la adunarea Asociațiunei. Când colo nimic adevărat din toate.

„Ați făcut de râs Ungaria oficială și neoficială în toată lumea“ — scrie „Az Ujsag“ în numărul seu mai nou. „Sturdza a dovedit că n'a fost dus din țară, ear Brătianu a fost cu familia sa la Borsec și de aici a făcut o excursiune cu automobilul la Bistrița unde a poposit o noapte, dar a umblat acolo ca oaspe, contra căruia nu se poate face nici o obiecțiune, cum umblă și miniștrii noștri unguresti adeseori prin străinătate. Nu e dar nici un cuvânt adevărat din toate ce-au susținut foile guvernului“.

„Că toată lumea râde acuma de noi precum și de pășirea internațională a coaliției, e învederat“ adauge mai departe „Az Ujsag“. „Contra ridiculozităței însă nu e nici un leac în codicele internaționale și contra acesteia de geaba vor apela la ministru de externe Aehrenthal sau la ori și care altul, aceasta se lipește de cei ce-au provocat'o“. Așa vorbește foaia lui Tisza, despre care, deși e adversar al guvernului de astăzi, nu poate susținea nici un Ungur, că nu ar fi bun patriot și că n'ar condamna bucuros România și pe miniștrii dacă ar avea cauză.

S'a dovedit ce-i drept că în escursiunea sa ministrul Brătianu a stat o zi și în Bistrița și a fost și pe la Năsăud dar aceasta s'a întâmplat cu câteva zile înainte de adunarea Asociațiunei. I-au mai luat în nume de rău șoviniștii turbați că vizitând gimnaziul dela Năsăud a dăruit 100 coroane pentru cel mai diligent student, dar domnii Maghiari nu dau și ei în particular și dela societățile lor pentru elevii școalelor maghiare din România?

Legațiunea română din Viena a desmințit totul zicând că sunt niște născociri tendențioase. Ministru-președinte Sturdza în absența regelui din țară nici că putea să se depărteze peste graniță, iar ministrul Brătianu la toate s'a gândit, numai de-a face politică nu.

Se dovedește acum falșitatea raportorilor unguri și prin faptul că chiar acum, când trebuie să desmintă că Sturdza ar fi fost în Ardeal, afirmă în mod răutăcios că, pe când era întrunită Asociațiunea, d-l Sturdza ar fi prezidat la o adunare a Ligei din București.

Cea mai viuă desmințire și desavuare a faimelor lățite de biroul de pressă al coaliției este însă vizita regelui Carol la Viena și primirea călduroasă ce i-s'a făcut din partea Monarhului nostru. Aceasta nu s'ar fi putut întâmpla dacă miniștrii români în adevăr ar unelti în contra integrităței politice și teritoriale a Ungariei.

Rezultatul campaniei pătimașe pornite contra României, este prin urmare blamagiul cumplit al guvernului coaliției!

Asociațiunea la Bistrița.

Discursul d-lui Andreiu Bârseanu,

vice-președinte al „Asociațiunei“, rostit la deschiderea adunării generale din Bistrița în ziua de 21 Sept. st. n.

Onorabilă adunare generală!

Întrunirile anuale ale însoțirei noastre culturale sunt adevărate serbători naționale. Ele sunt așteptate cu nerăbdare în toate părțile țării; de peste tot se grăbesc a le cerceta mulți dintre fiii poporului nostru, cari poartă la inima lor dragostea pentru neamul, din care fac parte, și peste tot, unde răsună graiu românesc, lucrările acestor întruniri sunt urmărite cu cea mai vie băgare de seamă.

Și cum ar și putea fi altfel, când Asociațiunea noastră are în vedere probleme așa de înalte, când la adunările ei este vorba de tot ce poate fi mai scump unui popor: de limba și de literatura sa, de cultura și de luminarea sa, cu un cuvânt: de tot ce-l poate înălța în prezent și-i poate asigura viitorul său între celelalte popoare!

Caracterul ambulant al adunărilor noastre generale a făcut, ca de astă-dată, urmând prietenoasei invitări a fraților noștri din despărțământul Bistriței, să ne îndreptăm pașii spre acest frumos colț de țară, spre acest vechiu emporiu comercial, unde se întâlnesc atâtea căi din ținuturi locuite de Români și unde o viguroasă așezare românească, condusă de o mână de bărbați luminați și devotați binelui obștesc, ne reprezintă așa de demn între celelalte neamuri.

Era chiar o datorie de pietate pentru o însoțire, care poartă pe flamura sa deviza: „Literatura română și cultura poporului român“, să cerceteze măcar acum, în anul al 47-lea al viețuirei sale, orașul, în care a văzut pentru intâiași dată lumina zilei cântărețul deșteptării noastre naționale, nemuritorul Andreiu Mureșianu.

Aici așa-dară, în frumosul oraș de lângă „râul repede“, și conduși de geniul nemuritorului bard național, ce cu glas de aramă, în tocmai ca un Archangel, ne-a trezit din somnul cel de moarte și ne-a chemat la o nouă viață, îndemnându-ne să părăsim pentru totdeauna „a pismei răutate“ și „oarba neunire“, și dând mânile, să fim „pururea frați“ uniți „în cuget și în simțiri“; aicea, între atâți frați de-ai noștri, dornici de a vedea cât mai curând întrupate idealele aceluia, pe care marele Eminescu îl numește cu drept cuvânt „preot deșteptării noastre, semnelor vremii profet“, vom urma de astădată lucrările noastre, căutând să ne dăm seamă, ce a fost în stare să îndeplinească Asociațiunea noastră în cursul anului trecut, și mai vârtos, ce ar trebui să îndeplinească ea de aici înainte, ca să corespundă mărețelor scopuri, în vederea cărora a fost întemeiată?

Lucrările săvârșite în sinul Asociațiunei și în diferitele ramuri ale ei sunt arătate în resumat în raportul general al Comitetului, ce se va desbate în cursul acestei adunări; problemele de căpetenie ale însoțirei noastre culturale și mijloacele pentru ajungerea lor sunt indicate în statutele ei. Cu toate acestea însă, dacă voim să ne dăm pe deplin seamă de direcția, ce trebue să o dăm lucrărilor noastre, ca să putem ajunge în adevăr ținta dorită, sau cel puțin să ne apropiăm de ea cât se poate de mult, este neapărat de lipsă, să ne aruncăm privirile ceva mai departe și să căutăm a înțelege, ce se petrece în lumea mare, deoarece vieața poporului nostru, ca a ori și cărui organism, nu se poate desfășura izolat, ci stă în strânsă legătură cu mersul omenimei întregi și este adânc influințată de curentele, ce stăpânesc lumea împrejmuitoare.

Cred deci, că nu va fi de prisos, dacă înainte de a trece la lucrările speciale ale Asociațiunei, făcute în cursul anului trecut în interesul poporului nostru, voiu încerca a scoate la iveală, întru cât mă îngăduesc modestele mele puteri și timpul, ce'mi stă la dispoziție, câteva momente mai însemnate, ce se pot observa de prezent in mersul omenimei întregi, căutând apoi să aflăm împreună, care ar fi calea cea mai potrivită, ce ar trebui să o urmeze poporul nostru, ca să poată ținea pas cu celelalte neamuri, și în deosebi, în ce direcție ar trebui îndreptate nizuințele Asociației noastre în timpul cel mai apropiat, ca în adevăr să fie de folos poporului nostru?

Doamnelor, domnilor!

Ori cine observă cu oare-care băgare de seamă mersul omenimei, trebue să rămână uimit de schimbările, ce se întâmplă în timpul mai nou cu o repejune de necrezut în viața omenească. Nu trece un an, ca să nu zic o zi, să nu se facă o nouă invențiune, o nouă iscodire a minții omenești, care schimbă în multe privințe relațiunile de traiu, deprinderile și vederile omului. Desvoltarea extraordinară a stiințelor naturale și technice, întâmplată în secolul trecut, a avut ca urmare o cunoaștere tot mai adâncă a naturei și a puterilor ei, și paralel cu această pătrundere în tainele naturei, întrebuințarea tot mai mare a puterilor ei în folosul omenimei. Apa, aerul, căldura, electricitatea, magnetismul, toate au fost supuse voinței omenești și cu ajutorul lor omul modern, ca un nou Prometeu, și-a creat felurite mijloace pentru ușurarea și îmbunătățirea traiului său.

Față cu iscodirile acestea din ce în ce mai minunate ale minții omenești distanțele de pe pământ au început a dispărea; productele Nordului rece se amestecă cu ale ecuatorului ferbinte, mările cele extinse și munții cei înalți nu mai sunt pedecă pentru om; Răsăritul dă mâna cu Apusul; popoarele cele mai felurite se amestecă unele cu altele și învață a trăi împreună: Albul cu Galbenul și cu Negrul; cel până ieri sălbatic, cu popoarele cele mai înaintate. Până și Mocanul nostru dela munte, Olteanul din țara cepii și a secării, și Mureșanul din Câmpia bogată în grâne, voind să-și mai ușureze cele necazuri, nu se înspăimântă a lua lumea în cap și pribegește peste nouă mări și nouă țări, prin ținuturi, de care mai înainte auzise numai din poveste.

De altă parte, în urma întocmirilor celor nouă și cu deosebire în urma mijloacelor de comunicație moderne, omul se deprinde și cu trebuințe nouă. Plugul cel vechiu și greoiu de lemn se înlocuește cu plugul sprinten de fer cu mai multe tăișe, sapa și secerea cu mașina de săpat și cea de secerat, îmblăciul cu mașina de treierat, războiul cel vechiu de țesut cu războaie mechanice perfecționate, acul migălos cu mașina de cusut, ceaunul cu mașina de spirt, lumina de seu sau de ceară cu lampa de petroleu sau chiar și cu cea electrică, care a pătruns pe alocurea chiar și în sate. O locuință mai comodă, o hrană mai variată, îmbrăcăminte mai prezentabilă sunt trebuințe generale în ziua de azi. Dar pe lângă trebuințele acestea fizice, omul modern caută să'și mulțămească și sufletul prin felurite distracții, prin învățătură și prin lucruri de artă.

Se înțelege, că mulțămirea atâtor trebuințe nu se poate face așa de ușor. De aici frământarea neîntreruptă între oameni, alergarea fără preget după câștig, aceea ce s'a obicinuit a se numi „lupta pentru existență“ și care nici odată n'a fost așa de aprigă, ca în zilele noastre.

Vai de cel ce întră în această luptă fără pregătirea trebuincioasă! El sau e dat la o parte ca un netrebnic și trebue să ducă o viață din cele mai amărîte, sau e călcat fără milă în picioare de cei mai destoinici.

A sta însă la o parte de lupta aceasta aprigă a generațiilor de astăzi, râvnitoare după un traiu mai bun, nu este cu putință decât doară păstorului din creerii munților; dar nici acestuia pentru multă vreme, deoare-ce linia ferată, telegraful și telefonul au început a pătrunde până la el, dându-i veste de cele ce se petrec în lumea largă și ademenindu-l spre vârtejul, de care a fost ferit până acum.

Astfel progresul omenimei schimbă neîncetat felul de viață al popoarelor și pretinde dela ele o pregătire din ce în ce mai mare spirituală și corporală pentru lupta de traiu, dacă nu voiesc să fie sdrobite de alte popoare, ba chiar șterse de pe fața pământului. — Dacă însă acest progres a făcut omenimea mai fericită ca mai 'nainte, sau nu?... aceasta este altă întrebare.

Un al doilea moment caracteristic al timpului de față e nizuința din ce în ce mai pronunțată a masselor celor mari ale poporului de a'și asigura și ele o soarte mai bună, o viață mai demnă, nizuință, care adeseori dă naștere la conflicte grave, ba este în stare a produce chiar sguduiri sociale puternice și care prin urmare trebue să preocupe nu numai pe bărbații de stat, ci pe ori ce om cugetător.

Libertatea politică, câștigată după mari lupte și după multe vărsări de sânge în cursul veacului trecut, n'a fost în stare a aduce pentru toate treptele sociale libertatea economică și mulțămirea așteptată. Omul mai puțin favorizat de soarte se simte încă și astăzi rob al celui mai puternic, cel sărac se simte exploatat de cel mai cu avere, proletarul, care nu are alt isvor de traiu pentru sine și pentru familia sa, decât puterea brațelor sale, se vede silit a jertfi o parte din sărăcia sa pentru înmulțirea milioanelor capitalistului. Nu este de mirare deci, că aproape în toate părțile îi vedem pe toți aceștia agitându-se, ca să poată răsufla mai liber, însoțindu-se unii cu alții, ca astfel să încerce cu puteri unite aceea, ce nu pot îndeplini izolați, organizându-se și formând împreună un lanț puternic, care se întinde în toate țările cu oare-care înaintare.

Se pare, ca și când un războiu crâncen s'ar pregăti în lumea întreagă, un războiu social, cum nu s'a mai văzut până acum și care nu se poate asemăna decât cu cataclismele cele mari ale naturii: cu potopul de odinioară sau cu erupțiunile vulcanice, care au schimbat întreagă înfățișarea pământului.

Ferice de statele, ai căror conducători înțelepți le știu feri prin măsuri luate la timp de asemenea cataclisme nimicitoare!

Ar crede cineva, că în amestecul acesta de oameni, produs în urma relațiunilor celor nouă de viață, și față cu legăturile de interese între diferitele clase sociale, sentimentul național a început a slăbi, că cosmopolitismul cel mai pronunțat ar fi gata a lua locul grupărilor naționale și că prin urmare noțiunile de „patrie“ și de „naționalitate“ ar fi gata să dispară din dicționarele popoarelor, sau să rămână numai niște amintiri istorice.

Nimic însă din toate acestea. Dimpotrivă ori și cine poate observa fără nici o greutate, că principiul național se manifestă în ziua de azi cu mai multă putere decât ori și când. Toate popoarele, chiar și cele mai mici, se nizuesc din toate puterile a se consolida, fie-care din ele caută a'și cultiva însușirile sale caracteristice și astfel a contribuì fie-care în felul său la progresele omenimei.

Nici chiar în depărtările cele mai mari și în relațiunile etnice cele mai complicate sentimentul național nu se reneagă, ci dimpotrivă, departe de patrie limba maternă pare că sună mai dulce, locurile de acasă se par mai frumoase, cei-ce vorbesc același graiu, între neamuri străine se simt mai apropiați unii de alții, cei necunoscuți se împrietinesc, dușmanii se împacă, și cu toții se simt fiii aceleiași mame, legați împreună prin trecut, graiu și obiceiuri.

Și este și natural să fie astfel, de oare-ce naționalitatea e legătura cea mai firească între oameni; ea este formula, prin care individul se pune în legătură cu omenimea întreagă, precum familia formează legătura între individ și între națiune. Numai în cadrul acesta își poate desvolta el pe deplin însușirile sale firești și poate contribuì în adevăr la progresul omenirei, precum o plantă poate prospera și aduce rod numai în pământul, în care a crescut dela început și numai în anumite împrejurări climatice. Indată ce o desrădăcinezi din pământul în care s'a format, și o duci în altă parte, sub o altă climă, ea începe a tânjì și nu mai aduce rodul așteptat, ba adese-ori se ofilește cu totul.

Toată cultura omenimei, tot progresul ce s'a putut realiza până acum, se întemeiază pe cultura națională, pe întrecerea între diferitele popoare de a'și validita darurile, cu care le-a înzestrat Dumnezeu, și ar fi o primejdie pentru întreagă omenimea, când legătura aceasta firească dintre oameni ar dispărea, făcând loc unei contopiri generale utopice, care ar preface din nou lumea întreagă într'un chaos fără viață, într'o massă amorfă, fără nici un preț.

Chiar și propagatorii cei mai zeloși ai înfrățirii între popoare, chiar și campionii cei mai înfocați ai legăturii claselor muncitoare din diferitele țări nu înțeleg sub această înfrățire și sub aceste legături desființarea unităților nationale și contopirea popoarelor, ci recunosc fără rezervă însemnătatea ideei naționale pentru progresele omenimei și trebuința neapărată a susținerii și sprijinirei ei. Numai înainte cu câte-va săptămâni, la congresul socialist din Stuttgart, cunoscutul conducător al mișcării sociale din Franța, Jaurès, a rostit în mijlocul unei furtuni de aplauze, următoarele cuvinte vrednice de băgat în seamă: »Nu voim să nimicim patria, ci să o socializăm. Căci *națiunea e vistieria progreselor omenirei*, și ar fi rău de proletariat, dacă ar sdrobì acest vas prețios al culturei omenești«.

Pornind dela aceste convingeri, fiecare popor ajuns la oare-care grad de maturitate se silește în ziua de azi, mai mult ca ori și când mai înainte, a rivaliza cu celelalte popoare în literatură și în artă, în știință și în industrie, în întocmiri sociale și de Stat, și a contribuì la progresul general, afirmându-și tot mai mult individualitatea sa.

Se naște acum întrebarea: Ce cale să urmeze poporul nostru între împrejurările amintite, ca să poată purta cu succes lupta pentru existență, de care a fost vorba mai sus, și să poată ocupa un loc demn între celelalte popoare?

Răspunsul cred, că se impune de sine.

Poporul nostru nu poate urma alt drum, decât cel străbătut de popoarele, care au avut norocul a ajunge mai departe pe calea nesfârșită a progresului. El trebue să încerce a se apropia de acestea în toate privințele: pe terenul intelectual, moral și material, și anume trebue să-și iuțească cu atât mai mult pașii și să-și pună la probă puterile, de care dispune, cu cât împrejurările nefavorabile ale trecutului l-au reținut mai înapoi.

Prin școală, prin biserică, prin jurnale, prin biblioteci, prin societăți, prin teatru, și prin toate celelalte mijloace ale culturei moderne să caute a se lumina cât se poate mai mult, având totodată grijă, să se întărească și în privința economică, de oare-ce este știut, că bunăstarea materială e o condiție neapărată pentru ori-ce înaintare mai însemnată în cultură. Astfel înarmat cu armele științei și având ca pavăză o organizare socială și economică înțeleaptă, poate păși cu încredere în lupta cea mare a popoarelor, fără teamă că va fi nimicit.

De altă parte dacă poporul nostru voește să-și îndeplinească după cuviință menirea sa și să dea omenirei aceea, ce-i este dator, trebue să păstreze cu cea mai mare sfințenie tot ce a moștenit dela strămoșii săi: limba sa melodioasă și expresivă, portul său pitoresc, obiceiurile sale frumoase, aplecările artistice, manifestate în cusături, chindisituri, sculpturi în lemn, și în alte podoabe, muzica sa, aci duioasă, aci veselă, dansurile sale originale, — să caute a perfecționa toate acestea și altele, care formează notele sale etnice caracteristice, și așa să creeze o *cultură națională.* Numai astfel va dovedi el, că 'și are rostul său în lume, numai astfel va arăta, că e vrednic a trăi și el între celelalte popoare. și-și va ridica un monument pentru toate timpurile.

Inceputurile unei culturi naționale le avem și acum, chiar și numai noi, Românii din această țară, fără a ne extinde privirile asupra totalității poporului nostru, deși cultura nu cunoaște margini politice, ci este patrimoniul tuturor acelora, cari au aceeași origine și vorbesc aceeași limbă. Literatura noastră, deși modestă, totuși există; arta noastră națională, deși în fașă, totuși începe a se manifesta, în deosebi muzica noastră artistică începe a atrage chiar și atențiunea străinilor; un început de industrie artistică, sprijinit mai cu seamă de mânile harnice ale femeilor române și pornind dela motivele păstrate în popor, pare că își mișcă aripile, ca să iasă la iveală.

Aceste începuturi suntem datori a le urma fără preget mai departe și astfel încetul cu încetul a zidì partea noastră din edificiul culturei naționale române. Bobocul, ce începe a zâmbì între frunze, să-l îngrijim din toate puterile, ca să se poată desface în floare întreagă, spre fala neamului nostru și spre podoaba patriei.

La lucrarea aceasta de luminarea poporului, de înarmarea lui cu cunoștințele de lipsă și în genere la crearea unei culturi nationale, Asociațiunea noastră este chemată a avea un rol de frunte. Nu este aproape nici o ramură din aceea, ce se numește cultură națională, care să nu poată fi îmbrățișată și sprijinită de ea, și anume cercul ei de activitate este cu atât mai mare, cu cât ea cuprinde pe toți Românii din această țară, fără deosebire de confesiune sau de trepte sociale.

Prin înființarea de biblioteci poporale, prin conferințe, prin publicațiuni, prin ajutorarea școalelor și prin inițiarea de reuniuni culturale și economice, ea este chemată a răspândì lumina în straturile cele mari ale poporului; mai departe ea e chemată a aduna rămășițele trecutului, a studia limba, poezia, datinile poporului, a stăruì pentru păstrarea portului și a obiceiurilor celor bune, rămase din bătrâni, și în genere a încuraja literatura și arta română. Ea e menită să fie învățătoarea noastră, îndemnătoarea noastră spre toate cele bune, încurajatoarea noastră, — de aici înainte poate și mai mult ca până acum.

Precum vedem, problema ei este vastă, lucrarea ce o are a o îndeplinì, e uriașă.

La ducerea la îndeplinire a acestei frumoase, dar grele probleme, ea are lipsă de conlucrarea tuturor, celor ce sunt în stare a da mână de ajutor, de sprijinul obștesc. Altfel ea nu va fi în stare nici odată a-și îndeplinì chemarea sa sublimă, ci va rămânea o formă fără viață, o plantă fără rod.

Pentruca un pom să poată crește și să poată rodì, trebue, ca fiecare frunză, fiecare fibră de rădăcină să-și facă datoria, să-i dea hrana de lipsă, altfel el se usucă în scurtă vreme, sau tânjește, fără a putea produce roade mai de seamă. — Ramurile, frunzele, rădăcinile Asociațiunei noastre sunt despărțămintele, agenturile și toți membrii ei. Facă-și fiecare din ei și din ele datoria lor, dacă voiesc în adevăr, ca poporul nostru să înainteze!

De altă parte am dorì din tot sufletul nostru, ca și împrejurările externe să se schimbe mai spre bine. Am dorì, să vedem cât mai curând luând ființă convingerea corectă, că binele întregului se întemeiază pe binele părților, din care se compune, și că prin urmare Asociațiunea noastră, luminând și întărind poporul nostru, contribue totodată la întărirea și înălțarea patriei noastre mult iubite.

Cu această dorință, isvorîtă din adâncul inimei mele. și care cred, că este dorința noastră a tuturor, declar adunarea generală de deschisă.

Ședințele și serbările.

Ședințele „Asociațiunii“, cari s'au ținut anul acesta în orășelul Bistrița în zilele de 21 și 22 Septemvrie n. au succes în chipul cel mai strălucit, mulțumită ospitalității fraților Bistrițeni și în deosebi măsurilor înțelepte luate de comitetul de primire în frunte cu neobositul director al despărțământului Dr. Gavril Tripon.

Despre decursul acestor ședințe și a serbărilor împreunate cu ele, dăm din rapoartele ce ni-s'au trimis următoarele amănunte:

Vineri la prânz au sosit membrii comitetului central al Asociațiunii în frunte cu vicepreședintele Andreiu *Bârseanu* în gara din Bistrița, unde au fost întâmpinați cu o deosebită dragoste de către inteligența și poporul român din Bistriță. După rostirea discursurilor de salutare, oaspeții au fost conduși la cvartirele lor. Seara a urmat o animată convenire colegială, la care au luat parte oaspeții împreună cu frații din Bistriță.

Duminecă, după celebrarea oficiului divin în biserica gr. cat. și după oficiarea parastasului pentru sufletele membrilor răposați și a întemeietorilor »Asociațiunei« s'a deschis *prima ședință* în sala comitatului de către d-l Andreiu *Bârseanu* printr'un magistral discurs, pe care-l publicăm în întregime la alt loc al foii. Terminând d-l Bârseanu între aplausele însuflețite ale celor presenți, a luat cuvântul: d-l Gavril *Tripon*, salutând pe membrii comitetului central în numele despărțământului Bistrița, d-l Dr. N. *Vecerdea* în numele Societății pentru fond de teatru și d-l Dr. Stef. *Pop* în numele Societății culturale române din Arad.

A urmat apoi presentarea raportului general, înscrierea delegaților despărțămintelor și alegerea comisiunilor. După aceasta ședința se închide.

După amiazi s'a ținut *ședința festivă a secțiunilor literare-științifice.* In mijlocul unui interes deosebit d-l prof. Gr. *Pletosu* a vorbit »Despre creșterea adulților față cu preocupațiunile de azi«, iar d-nul Oct. *Goga* despre »Țăranul în literatura noastră poetică«. Ambii conferențiari au fost resplătiți cu bogate aplause pentru frumoasele prelegeri.

Seara a urmat *concertul* dat de reuniunea de cântări din Bistriță cu concursul d-nei Veturia Dr. Pop, a d-șoarelor Virginia Gall și Valeria Pop și a d-lor Dr. V. Gael, Nicolae Brătianu și C. Pavel, care a avut în toate privințele un succes strălucit. Din raportul comisiunei pentru revidarea socotelilor (raportor d-l V. *Foruțiu*) relevăm că averea »Aociațiunii« se urcă de prezent la suma de peste 800,000 cor. Toate actele și socotelile comitetului au fost găsite în cea mai deplină regulă.

Din raportul comisiunei pentru înscrierea membrilor noi (raportor d-l Dr. V. *Pahone*) reiese că s'au încasat ca taxe de înscriere suma de 3000 cor.

Urmează alegerea noului comitet. La propunerea d-lui Dr. Vecerdea se alege cu aclamație vechiul comitet, întregindu-se cu secretarii »Asociațiunei« d-nii Oct. *Goga* și Oct. *Tăslăuan.*

Cu aceste ordinea zilei s'a terminat și d-l A. Bârseanu închide adunarea, mulțumind tuturora pentru interesul dovedit față de lucrările »Asociațiunei«.

La oarele 1 p. m. a urmat banchetul, după amiazi petrecere poporală, iar seara reprezentația teatrală, dată de trupa d-lui Z. Bârsan.

Duminecă s'a ținut *a doua ședință*, în care comisiunile alese în ședința primă și-au presentat rapoartele. In numele comisiunei pentru examinarea raportului general a referat d-l Dr. Victor *Onișor*, arătând pe larg ce s'a lucrat din partea comitetului Asociațiunei în decursul anului expirat.

Dintre propunerile comisiunei, care s'au primit, cele mai însemnate sunt următoarele: 1) Se aduce mulțămită Comitetului pentru lucrările săvârșite; 2) Se exprimă cele mai călduroase mulțumiri tuturor donatorilor în favorul Muzeului național; 3) Comitetul să caute

---

FOILETONUL »GAZ. TRANS.«

V i s

Surorii mele.

O lume întreagă de nuntași
Se învârtea în horă
Și glumele curgeau mereu
La nunta ta, suroră.

Tu 'n haine albe de mireasă
Stăteai alăturea de nași
Și 'n loc de râs și veselie
Priveai cu lacrămi la nuntași.

Eu mă visam între streini
Și din pustiu 'nstrăinării
Simțeam, cum sufletu-mi se bate
Ca naia 'n valul mării.

Înțelegeam durerea ta
Din spusa sufletului meu
— Profet al lumii nevăzute —
Ș'am început să plâng și eu.

Simțiam atunci cum din adâncuri
Se 'nalță-un glas nedeslușit
Și cum mă mustră de păgân
Copil pierdut — desmoștenit.

Era cumplitul glas al Firii
Rupt din adâncu 'ndurerării;
Mustra copil nenorocit
Perdut în largu 'nstrăinării:

„Tu ți-ai uitat de legea sfântă,
Ce leagă sufletu 'ntre frați
Ș'acum ascuns în valul lumii
Nebune ideale cauți.

„Dar nu 'nțelegi copil nebun,
Că lumea 'n veci te 'nstrăinează
Și că iubirea 'n largul ei
De mult e moartă — nu 'nviază!“

Mireasa albă 'n haine albe
— Surora sufletului meu —
Frământă lacrimi între gene
Și plâng cu ea și eu mereu.

Alături hora se întinde
S'aprinde glumele și jocul
Perechi se strâng nuntașii veseli
— Pe toți i-a cununat norocul. —

Mireasa 'ngână ceva 'ncet
Sub paza lacrămii aprinse
O rugă parcă-i înțelesul:
Ruga fericirii stinse.

Din cer coboară 'ncetișor
O rază albă argintie
Ea vine sol al mângăerii
Perdut norocul să-l învie.

. . . .

Dar vraja razii sfinte n'am ajuns
S'o văd în visu 'ndurerat,
Căci sufletu-mi pribeag s'a 'ntors,
In lumea negrului păcat...

Că ochiul meu a fost deschis
Prin lumea largă, ce-am umblat
Nu știu... dar sufletul îmi spune,
Că-i fapt și nu vis ce-am visat.

V. Nițescu.

Din putere proprie.

George Stephenson,

marele inginer și constructor al celei dintâi locomotive.

(1781—1848).

— Urmare —

Pe când lucra la *a doua* locomotivă, să ocupa deja și cu o descoperire de altă natură.

Intr'una din zilele anului 1814, vine iute la Stephenson un lucrător de mine și-i aduce vestea înspăimântătoare, că partea cea mai afundă din mina de cărbuni arde cu flacări.

In minele de cărbuni nu arare-ori să aprindea aerul, care poate arde, numit „vreme rea“, și atunci se întâmplau exploziuni, să nimiceau lucrările minerilor, să prăpădeau vieți de oameni, sau ajungeau în pericol.

Fără întârziere Stephenson grăbi la întrarea în mină și fără să țină samă de pericolul de moarte, la care să expunea, ceru să fie lăsat în mină. Ajuns la fund, fără nici o teamă păși între muncitorii aproape morți de spaimă și strigă: „dacă între voi sunt șase, cari au curajul să vină cu mine, să poftească!... să încercăm a birui focul“.

Oamenii aveau mare încredere în Stephenson și ascultară de el: In fiecare groapă de cărbuni erau țigle, tencuială și unelte de zidărit. Materialul trebuitor fu cărat la locul, unde era focul mai puternic... și sub conducerea lui Stephenson, construiră la întrare un zid gros... Stephenson era cel mai sârguincios între ei. Prin asta focul se înăduși înainte de a se putea întinde mai departe, și un pericol mare fu delăturat.

Din timpul acesta pe Stephenson îl stăpânea numai un gând, el recunoscu că descoperirea unei *lampe de siguranță*, a

ca lucrările inițiate de secțiunile literare-sdențifice, ca d. e. Dicționarul toponimic, înmulțirea »Bibliotecii poporale a Asociațiunii« etc. să se esecute cât mai curând; 4) Având în vedere strâmtoarea, în care au ajuns școalele noastre poporale în urma dispozițiunilor luate în timpul din urmă din partea statului, Comitetul să întrebuințeze, în cadrul mijloacelor Asociațiunei, toate mijloacele ce-i stau la dispoziție pentru ajutorarea acestor școale; 5) In cestiunea »Reuniunei române de cântări din Beiuș«, înființate sub egida Asociațiunei și ale cărei statute guvernul țării a refuzat a le întări, comitetul să studieze din nou din punct de vedere juridic îndreptățirea Asociațiunei de a întemeia asemenea însoțiri culturale și să stăruiască din nou din toate puterile pentru recunoașterea celei din Beiuș. — La cestiunea aceasta din urmă au luat cuvântul și d-l *profesor Fabian*, precum și d-l advocat *Dr. Ciordaș* din Beiuș și a făcut asupra întregei adunări cea mai bună impresiune modul călduros și inteligent, în care au înfățișat părerile dânșilor, precum și graiul limpede și curat românesc, în care au dat expresiune acestor păreri.

Serbările dela Poradim

Schimb de telegrame între Regele Carol, Marele Duce Vladimir și Principele Ferdinand al Bulgariei.

Cu prilejul vizitei făcute pe *câmpul de războiu dela Plevna* de către Altețele Lor Imperiale *Marele Duce* și *Marea Ducesă Vladimir* a Rusiei și de către Alteța Sa *Principele Ferdinand al Bulgariei*, telegramele de mai jos au fost schimbate cu Majestatea Sa *Regele Carol I* al României.

Telegrama M. S. Marelui Duce Vladimir către M. S. Regele României.

Sub impresiunea mișcătoare a câmpului de bătălie dela Plevna, unde Majestatea Voastră ați luat o parte așa de glorioasă la războiul nostru, nu mă pot opri de a Vă trimite amintirile Mele respectuase și sincere.

Țiu asemenea a Vă spune că am fost fericiți, Marea ducesă și cu Mine, să vizităm casa în care Majestatea Voastră a stat la Poradim.

Vladimir.

Telegrama M. S. Regelui României către A. S. I. Marele Duce Vladimir.

Viu atins de cuvintele măgulitoare pe cari Alteța Voastră Imperială Mi le adresează de pe câmpul de bătălie dela Plevna, unde frăția oștilor noastre a fost consfințită sub ochii Impăratului Alexandru II, Augustul Vostru Părinte, și unde atâția viteji și-au vărsat sângele pentru gloria Patriei, Vă rog a primi expresiunea profundei Mele gratitudini pentru grațioasa Voastră gândire.

Alteța Voastră Imperială poate fi mândră că a luat o așa de strălucită parte la memorabilul războiu, a căruia amintire Ne va rămâne tuturora deapururi scumpă.

Rostind numele Poradim, Mi-amintesc cu o sinceră bucurie vestea nașterei fiului Vostru celui mare, pe care Impăratul Mi-a comunicat-o atunci cu o viuă emoțiune.

Nu pot arăta Alteței Voastre Imperiale cât ne bucurăm de a Vă saluta în curând, împreună cu Marea Ducesă, în România.

Carol.

Telegrama A. S. R. Principelui Bulgariei către M. S. Regele României.

Inaugurând astăzi mausoleele și museele dela Plevna și Poradim, cu Marele Duce și Marea Ducesă Vladimir a Rusiei, gândul Meu se îndreaptă credincios și plin de admirație către Tine, unul din eroii glorioasei epopee dela Plevna.

Ferdinand

Telegrama M. S. Regelui către Alteța Sa Regală Principele Domnitor la Sofia.

Gândul Tău credincios M'a mișcat cu deosebire și împărtășesc din adâncul inimei emoțiunea pe care de sigur ai simțit-o în timpul ceremoniilor mișcătoare dela Plevna și Poradim. Ele M'au făcut să retrăesc pelerinagiul pe care l'am făcut în acele locuri, preamărite prin atâtea sacrificii. Imi amintesc mai ales cu o adevărată recunoștință de duioasa Ta atențiune și de toate îngrijirile de cari M'ai înconjurat cu prilejul vizitei Mele în acele locuri istorice.

Carol.

Björnson contra apostolilor falși ai păcii.

Renumitul poet norvegian Björnson la câte-va zile după ce a trimis congresului de pace dela München cunoscuta scrisoare contra apostolilór falși ai păcii cum e Apponyi, a scris și un articol în o revistă mare, aducând tot pe Apponyi ca pildă a prietinilor falși ai păcii.

Björnson zice în articolul seu, că toate nizuințele prietinilor păcii vor fi zadarnice până când statele reprezentate la congresul păcii promovează numai la aparență moralul păcii, iar acasă urmăresc moralul răsboiului. Maghiarii sunt cei mai zeloși când e vorba de opera păcii, de umanitate și sentiment de drept. Acasă însă ei asupresc trei milioane Slovaci, îi opresc să vorbească în limba lor, le batjocuresc tradițiile istorice, le închid muzeele și le confiscă toate mijloacele cari îi leagă de strămoșii lor, îi batjocuresc în dietă numindu-i porci, îi dau afară din dietă și îi insultă prin foi. Bărbatul care conduce aceste ofense e totodată anteluptătorul creștinismului. El se numește conte Apponyi și la conferințele de pace internoționale ține cele mai multe cuvântări.

Redacțiunea foaei »A Hir« din Budapesta s'a adresat către Björnson cu rugarea să-i arate din ce cauze a criticat așa de aspru Ungaria și mai ales politica sa de naționalitate în scrisoarea ce a adresat'o congresului de pace. Björnson a trimes din *Anlestad* următorul răspuns către redactorul numitei foi:

»Domnul meu! Din copilăria mea am iubit și am admirat poporul maghiar, mai târziu însă, când l'am văzut mai de aproape și am aflat de nedreptățile, ce le fac Maghiarii popoarelor, cu cari trăesc într'o țară, *am început să urăsc șovinismul lor.* Cred, că în afară de Ungaria nu se va afla nimeni, care să nu aibă acelaș simțământ. Noi credem, că aceste nedreptăți, mai curând ori mai târziu vor împinge Ungaria în nenorocire. Dacă vreai să cunoști mai de aproape părerile mele în aceasta cestiune, te rog, domnul meu, să cetești foaia »Martie« dela 17 Sept. și în »Le Courrier Européen« articolul meu intitulat »Pacea și amicii păcei«. Nici vătămari, nici amenințări nu pot împiedeca discuțiunea acestei afaceri penibile și importante. Primiți, domnul meu, asigurarea deosebitei mele stime«.

Björnstjerne Björnson.

Viața la București.

București, 11 Septemvrie.

A avut România, și în special Bucureștii cinstea celui de al III-lea *congres internațional de petrol.*

Una din puținele țări bogate, în petrol, România, atrage tot mai mult luarea aminte atât a omului de știință, cât mai cu seamă a acelor ce sunt interesați în desvoltarea acestei industrii.

Oamenii de știință, geologi, reprezentanți ai diferitelor state, alături de câțiva încercați specialiști din țară, au discutat științificește chestiuni de cea mai mare însemnătate pentru această industrie. Atât înainte, cât și după conferență s'au făcut escursiuni în regiunile petrolifere atât din Moldova cât și din Muntenia, cu deosebire de pe *Valea Prahovei*, județul, al cărui pământ ascunde în sânul său bogății ce nu se pot calcula.

E o mândrie pentru România de a fi distinsă cu această atențiune pentru un isvor de bogăție atât de rar ca acel al petrolului, dar și prilejul de a se convinge, că petrolul trebue să fie pe viitor tot mai mult un isvor de bogăție națională, exploatată cu capital românesc.

* * *

Odată cu congresul de petrol s'a deschis, pentru a se închide imediat, *congresul profesorilor secundari*, întruniți pentru a discuta și de bună seamă a protesta contra unor anulări de numiri ce au fost făcute în învățământul secundar, de fostul ministru al instrucțiunii publice, Vlădescu.

De o parte unii profesori interesați în cauză, adecă vizați de acele anulări, de altă parte acei ce aprobă anulările, considerându-le legale și apoi de ambele părți partizani politici ai celor două partide, acesta era congresul, care de bună samă a trebuit să aibă soarta cunoscută, adecă să se nască mort. Chipul puțin parlamentar, în care el s'a închis se înțelege a mâhnit pe mulți profesori, cari țin la demnitatea lor. A fost însă un prilej convingător pentru toți, că politica, pe cât se poate, să fie înlăturată nu numai din școală, dar și din chestiunile de cari depinde demnitatea corpului profesoral.

* * *

Revoltele țărănești de tristă amintire din primăvară ne-au dat prilejul de a cunoaște un nou soiu de oameni, necunoscuți până atunci, »*instigatorii*«.

Ei se plămădeau, ca niște oameni cari lucrează pe dedesupt, atât în capul celor fricoși cât și în capul celor naivi. Nu se plămădeau apoi în nici un chip în capul acelor ce aveau să dovedească cu ori-ce preț că nu din nevoie să răsvrătește țărănimea, ci din pricina ațâțărilor. Și pe lângă acei, ce sub diferite pretexte au putut fi arestați, au fost socotiți instigatori toți acei, cari au vorbit sau scris adevărul despre starea țărănimii, toți acei cari s'au știut prietini ai țărănimei și în general fără discuție toți preoții și mai cu seamă învățătorii.

Puțini erau convinși de nevinovăția lor. Acum ministrul instrucțiunii publice Haret, ca reabilitare a preoțimei și învățătorimei în contra acuzărilor nedrepte ce li-s'au adus, face să fie decorați o bună parte dintre ei cu »Răsplata muncei.«

* * *

Chiar justiția și mai cu seamă justiția militară arată foarte puțin zel în a descoperi și pedepsi pe *acei ce au făcut excese în potolirea resvrătiților* și foarte mult zel în a pedepsi pe acei, cari *n'au executat măsurile aspre luate contra revoltaților*, adecă acei, foarte puțini, cari au fost miloși și blânzi cu țăranii și cari au preferit mai bine să vadă câteva geamuri sparte, decât câțiva oameni uciși. Acesta e cazul a doi maiori din Râmnicul-Sărat, cari fiind judecați în acel oraș au fost osândiți, dar în apel la București ei au fost achitați, poate mai mult pentru satisfacerea publicului, care privește cu simpatie purtarea celor doi maiori și tot cu mai multă antipatie zelul plin de păcat atât al autorităților cât mai cu seamă al armatei în potolirea revoltelor.

* * *

In zilele de 8 și 9 Septemvrie la »Expoziție (parcul »Carol I«) au fost serbări ale »*Sindicatului ziariștilor*«, cari au amintit oare-cum expoziția cu serbările jubilare ale românismului înfrățit pentru câteva clipe în 1906. Numai prin această amintire puteau să înalțe aceste serbări pe omul cult, care nu se poate împăca cu multe puncte din program (luptele de femei etc.), cari ademenesc cu americanismul lor mahalaua înapoiată, tot așa de mult ca știrile de senzație și romanele pasionante din ziarele de știri și articolele politice de un anumit caracter din ziarele de partid pe cei înregimentați. Publicul ar trebui mai mult ridicat decât să ne coborâm la el, atât prin scris cât mai cu seamă când intrăm în mijlocul său ca reprezentanți ai presei întregi.

* * *

Un lucru, numai după ce l'ai adus la capăt vezi de ce mare folos poate fi. Acesta e cazul »*Societății de salvare*« *), care e cel mai frumos dar ce l'a dat inima d-nei

*) Societate creată după modelul celor din orașele mari apusene, cu scop de a aduce ajutor grabnic în cazuri de nenorociri prin accidente.

---

cărei flacără să nu vină în atingere cu gazurile, cari se aprind ușor, și care totuși să dea o destulă lumină pentru lucrările de sub pământ, ar împuțina foarte mult pericolele amenințătoare.

In 21 Octomvrie 1815, când se întoarse sara acasă, Stephenson găsi pe masa sa lampa lucrată după instrucțiile lui. Incă în aceeași noapte, către unsprezece oare se duse cu ea într'o mină de cărbuni. Aceasta așa era de plină de gaz, încât o lumină de rând, numai decât ar fi produs explozie. Insoțitorii lui recunoscură numai decât, că cu întreprinderea lui Stephenson nu-i de a te juca. Acesta însă, conștiu, că prin isbânda încercării sale, să pot scăpa mulți muncitori săraci dela moarte, înfruntă ori ce pericol. Trebuia, într'adevăr, ca cineva să aibă și încredere și curaj mare, pentru a-și expune viața cu o lampă încă neprobată. Ajuns la straturile pline cu gaz, cu îndrăsneală puse lampa aprinsă în curentul de gazuri. Flacăra din lampă cresc, licări și — să stinse. El repeți încercarea de mai multe-ori... totdeauna cu același rezultat. Prin asta era evidentă însușirea de siguranță a lămpei. Dacă acum despre valoarea descoperirei nu mai putea fi nici o îndoială, totuși s'au aflat unii, cari disputau întâietatea, respective dreptul de *prima* invenție.

Și *Sir Humphry Davy* să ocupa pe timpul acela cu construirea unei lămpi de siguranță, și era deja gata cu desemnul unui proiect și a unui model. El cercetase și explicase totodată ființa proprie a gazului carbonic. Mașinistul din Newcastle și chemicul renumit — amândoi și-au câștigat mari merite prin descoperirea lor: Sit Humphry Davy prin teoria sa, Stephenson, prin executarea practică a unei și aceleași idei. Că Stephenson a pășit cu patrusprezece zile înainte mai cu lampa sa, n'a luat nime în considerare. Lumea credea că este de ajuns, dacă acestuia i se dă o recompensă de 100 funți sterlingi (2500 k.), până când învățatului renumit i se făcu un dar de douăzeci de ori mai mare.

Cu doi ani mai târziu pretinii lui Stephenson deschiseră o subscripție, îl numiră în public de cel *dintâiu* descoperitor al lămpii de siguranță și cu ocazia unui banchet îi oferiră ca recompenză un pahar de aur în preț de 25.000 cor.

Intr'aceea Stephenson nu pierdu din vedere îmbunătățirea locomotivei sale și întrebuințarea practică a ei. Deși oamenii râdeau și-l batjocureau când el le vorbea de construirea de tuneluri, de mutarea dealurilor înalte, de spargerea stâncilor uriașe, de trecerea peste văi, mocirle și râuri: el presimția, că câștigul extraordinar, care l'ar aduce întrebuințarea generală de căi ferate și locomotive, ar întrece cu mult mai mult spesele enorme pentru construirea acelora. Aici să răzima mult pe conlucrarea fiului său, de a cărui creștere pentru technică să îngriji cu multă stăruință.

Pe timpul acela, Stephenson își bătea capul să meargă în America, *unde* spera să găsească un teren mai mănos pentru cunoștințele sale. Mai ales, să gândea, că acolo va construi vapoare pentru lacurile cele mari de pe uscat. A rămas însă cu planurile, pentru că în curând cunoștințele sale trebuiau să-i aducă fructe de aur și pe pământul Angliei.

In anul 1819 fu însărcinat cu clădirea unei căi ferate pentru cărbuni. După trei ani de zile mulțime de privitori erau martori la proba descoperirei lui, pe care a urmărit'o atâția ani cu atâta stăruință și care acum luase și viață. In ziua inaugurării puse în lucrare *cinci locomotive* de ale sale. Prestațiunile mașinelor executate cu istețime produseră mirare în toate părțile.

Cineva ar crede că compatrioții lui Stephenson, de altcum foarte întreprinzători, vor fi început acum cu zidirea de căi ferate în toate părțile. Aceasta însă nu s'a întâmplat așa iute. Unele planuri intenționate de construire se opinteau de rezistența moșierilor, cari nu voiau să-și dee grădinile, livezile, pădurile și câmpurile lor. Chiar trasarea de căi nouă nu o încuviințau în liniște.

Unii ingineri trebuiau să sufere împotrivire ba chiar și maltratări.

Importanta și noua descoperire, într'aceea atrase tot mai mult atenția publică asupra sa cu seriozitate, să cumpănea planul de a să construi căi ferate mai mari și cu ele să se pună în legătură cele mai de căpetenie orașe din țară. Locomotivele îmbunătățite ale lui Stephenson au fost supuse la repețite și amănunțite cercetări și experții cei mai învățați din lumea întreagă declarară, că urzitorul lor, George Stephenson, este cel mai mare geniu practic din vremile acelea și dacă va isbuti să se validiteze toată puterea locomotivei, atunci îl vor glorifica de cel mai renumit technic al Angliei. Nu mult după aceea să începu trasarea unei linii ferate între Liverpool și Manchester. Executarea liniei să amână însă împotriva tuturor așteptărilor.

Atunci să ivi alt proiect. Să dete concesiunea pentru construirea liniei Stokton-Darlington. Cu executarea lucrărilor pregătitoare fu însărcinat Stephenson. Indoielile că locomotivele nu vor putea fi întrebuințate cu isbândă dispărură tot mai mult și Stephenson avu mulțumirea să fie angajat la linia proiectată, ca inginer, cu leafă anuală de 7200 K. Tot atunci întemeià el cu prietinul său *Peace* o fabrică de locomotive în *Newcastle.*

Clădirea unei linii ferate să socotea

Cazavillan oraşului nostru pe lângă alte multe binefaceri, atât ale d-sale cât şi ale defunctului său soţ. Ziua ca şi noaptea auzi trompeta trăsurii societăţii, care trece în grabă la locul unde e chemată. Telefonul o anunţă şi o aduce în timpul cel mai scurt.

Imi amintesc cum la înmormântarea lui Haşdeu căzuse un soldat. In timp ce m'am dus şi m'am înapoiat dela mormântul lui Eminescu, care era la o sută de paşi, trăsura a putut să sosească la cimitirul Şerban-Vodă. Şi de câte ori, ziua ca şi noaptea, văd trăsura cu steguleţul alb de pace al crucei reîntorcându-se cu o nouă victimă spre palatul »Societăţii de salvare«, îmi amintesc de înmormântarea marelui Haşdeu, care a plecat dintre noi aproape ca un străin.

M.

Regele şi Regina României vor pleca din Viena Vineri dimineaţa şi vor sosi la Sinaia Sâmbătă dim., 15 Septemvrie st. v. Majestăţile Lor vor petrece trei zile la Sinaia şi vor pleca la 18 a. c. seara la Galaţi, spre a lua parte la solemnitatea botezului mai multor monitoare-vedete ale marinei române de războiu. Suveranii vor petrece dimineaţa zilei de 19 Septemvrie la Galaţi şi vor pleca în aceeaşi zi la Tulcea.

Ministrul de externe rusesc Isvolsky a sosit Miercuri dimineaţa în Viena. A dorit să nu i se facă nici o primire. Dejunul l'a luat la ministrul de esterne Aehrenthal. La 3 oare d. a. ministrul rusesc Isvolsky a fost primit în audienţă de regele Carol al României, care a sosit asemenea Mercuri dimineaţă în Viena. Isvolsky a fost în seara aceleaşi zile învitat la prânzul dat de ambasadorul Rusiei.

Marele duce Vladimir Alexandrovici srecum şi marea ducesă Maria Pavlovici, soţia sa, şi marele duce Andrei Vladimirovici, fiiul său, au trecut azi prin Bucureşti, venind din Sofia şi ducându-se la Viena. Marii duci se vor întoarce mai târziu în România, după sfârşirea marilor manevre, pe la 25 Septemvrie st. v. spre a vizita pe Suveranii români. Ei vor petrece mai multe zile la Sinaia, unde li se pregătesc apartamente la castelul Peleş.

O academie de dreptul ginţilor.

Propunerea d-lui Dim. A. Sturdza.

D l Nelidow, preşedintele conferinţei pentru pace la Haga, a cetit în şedinţa plenară dela 7 Septemvrie st. n., următoarea scrisoare ce i-a adresat d-l Dim. A. Sturdza, primul ministru al României:

Excelenţă,

Urmărind cu un interes din ce în ce mai mare, chiar dela început, opera conferinţei dela Haga, atenţia mi-a fost atrasă în special de modul cum ea e organizată, aşa încât această mare instituţie internaţională, întemeiată prin generoasă iniţiativă a M. S. Impăratului Nicolae al II-lea, se poată, repede şi temeinic, »întinde puterea dreptului şi întări simţământul dreptăţii internaţionale«.

Ca să nu lungesc prea mult această scrisoare, rog pe Excelenţa Voastră să-mi îngăduie a-i arăta pe scurt propunerea ce o supui aprecierii sale.

Sunt încurajat să fac acest demers de faptul că propunerea mea dă numai formă exterioară unei idei ce a fost emisă de Excelenţa Voastră, ca preşedinte al celei de a doua conferinţă pentru pace, în discursul de deschidere a acestei strălucite adunări.

Conferinţa păcii urmăreşte un scop mare: rezolvirea paşnică a conflictelor internaţionale.

In acest scop s'a întemeiat la 1899 o curte permanentă de arbitragiu cu menirea de a judeca litigiile ce i-se vor înfăţişa. Conferinţa se încearcă acum să dea justiţiei arbitrale o desvoltare mai mare. Ar fi, prin urmare, momentul de a crea între jurisdicţia internaţională şi o conferinţă o legătură, care nu poate fi decât ştiinţa, aşa încât practica şi teoria să meargă alături, ajutându-se una pe alta.

Pentru aceasta ar fi bine să fie la Haga o instituţie desăvârşită a dreptului ginţilor, a cărei conducere să se încredinţeze conferenţei pentru pace, execuţia practică consiliului administrativ permanent instituit la 1899 şi desvoltarea ştiinţifică unei Academii de dreptul ginţilor care ar menţinea în chip metodic ştiinţa la înălţimea principiilor enunţate de conferinţă şi practica la înălţimea progreselor inaugurate.

Inaintând această propunere Excelenţei Voastre prin mijlocirea primului delegat al României, Exăelenţa Sa d-l Alexandru Beldiman, îndrăznesc să vă rog a o lua sub înalta d-voastră protecţie. Cum această propunere e numai complectarea trebuitoare şi grabnică a însăşi instituţiei conferinţei, nădăjduiesc că Excelenţa Voastră va găsi mijlocul de a o pune în execuţie.

Primiţi, mă rog, etc.

Dimitrie A. Sturdza.

Vânătoarea dela Sereţel.

La cerespondenţa apărută în foaia noastră, numărul poporal dela 24 August (6 Septemvrie) a. c., ni s'a trimis o întîmpinare, pe care am publicat'o deja în Nr. de zi 194.

Intr'o scrisoare adresată de protonotarul comitatului Bistriţa Dr. Leon *Scridon* către d l procuror reg. Dr. Alex. *Maxim Pop* se zice, că primăria comunei Sereţel a raportat că porcii sălbatici fac mari pagube pe hotarul lor. Pe baza acestui raport protojudele din cercul Beşmeului a cerut să se ordoneze din oficiu vânătoare cu haităi.

Viceşapanul Gottfried Lani a ordonat acea vânătoare (în absenţa d-lui fişpan Dr. Lazar Arpad) în 19 August a. c. şi cu executarea a încredinţat pe protojudele Dr. Hunyadi Imre. Se rectifică deci că nu d-l fişpan conte Lazar Arpad a ordonat vânătoarea şi că peste tot n'a avut ştire despre toată afacerea, fiind în concediu.

S'a pus vânătoarea pe zi de Duminecă, ca oamenii să nu fie împiedecaţi în lucrul de câmp. Primăria a fost provocată a compune lista celor potriviţi de haităi. Locuitorii să nu fi făcut nici unul obiecţiune contra zilei de vânătoare. Scrisoarea zice apoi:

Când protojudele în Septemvrie a venit în comuna Sereţel, mulţi sub deosebite titule, au cerut să fie eliberaţi.

Protojudele nu i-a eliberat fiindcă a presupus, că primăria comunală ştie mai bine pe cari să-i elibereze şi pe cari nu.

Ca haităi au luat parte 30—34 inşi; deci nu întreg satul.

Gendarmi au fost doi de faţă, după datină.

Mai departe spune d-l Scridon în scrisoare că protojudele a fost de bună credinţă, că lucrul nu s'a făcut cu rea intenţiune şi că Dr. Hunyadi nu e Ungur de 50 cr.

Aceasta din urmă o luăm la cunoştinţă cu plăcere, dar nu putem să scuzăm procederea d-lui viceşpan şi a protojudelui Hunyadi, după ce în raportul nostru se constată, ear rectificarea recunoaşte, că mulţi locuitori au ţinut să fie eliberaţi dela serviciul de haităi, dar protojudele nu i-a eliberat fiindcă a presupus una şi alta.

Adevărul este că între cei ce s'au rugat să fie eliberaţi au fost şi cantorul, fătul şi clopotarul dela biserică. De ce nu i-a eliberat pe aceştia? De sigur că nu din respectul către ziua de Duminecă şi către aşezămintele noastre bisericeşti!

Primarul din Sereţel e de condamnat, fiind-că, se vede, ca să placă „Domnilor" îi lasă să facă ce le place, fără a sări în apărarea interesului locuitorilor.

Luăm la cunoştinţă că d-l fişpan contele Lazar Arpad n'a ştiut de toată treaba şi nici n'a fost la vânătoare, şi sperăm că va face cercetare strictă în cazul de faţă, va trage la răspundere pe fisolgăbirău şi va împiedeca ca în viitor să se mai întâmple astfel de lucruri, cari îţi revoacă în memorie stările din evul mediu.

Cea mai viuă dovadă că prin ordonarea vânătoarei s'a violat sfinţenia Duminicei şi că locuitorii au fost tiranizaţi şi cu sila duşi, este mărturisirea că mulţi s'au rugat să fie eliberaţi, dar înzadar.

In fine de ce Jidovii şi singurul Maghiar din sat nu au fost duşi ca „haităi", ci lăsaţi acasă?

La aceasta d. protonotar nu dă nici o deslusire. Va fi ştiind fisolgăbirăul de ce au fost cruţaţi.

STIRILE ZILEI.

— 13 Septemvrie v.

Examenul oral de maturitate, care s'a ţinut eri Mercuri, cu abiturienţii gimnaziului român din Braşov s'a terminat cu următorul resultat: Din 5 candidaţi, cari aveau să facă examenul din toate studiile a fost declarat matur cu calculul general bine Simeon Turtea, iar maturi Petru Leucă şi Ioan Stoia. Doi candidaţi au fost avisaţi la repeţirea examenului din câte un obiect în luna Decemvrie. Din 12 candidaţi, cari aveau să facă examenul de corigenţă din câte un obiect au reuşit 11 şi anume: cu nota generală bine Stefan Garoiu şi G. Popa, cu nota generală suficient: Stefan Buzea, George Aug. Damian, Const. Oancea Stef. A. Perian, Marian Dreghici, Ioan Ievuţian, Ioan Mandai, Rom. Peşteanu şi Ioan M. Ios. Sturza. Un candidat a fost avisat la examenul de corigenţă din l. maghiară în luna Decemvrie a. c.

Ştire personală. »Drapelul« comunică că d-l *Dr. Alexandru Mocsonyi* a petrecut vre-o câteva ore în Lugoj şi cu aceasta ocaziune a vizitat şi redacţia numitului ziar. D-l Dr. A. Mocsonyi s'a recules binişor după morbul îndelungat, de care a suferit.

Excursiunea în Poiană. Favorizaţi de un timp admirabil elevii gimnaziului român din Braşov au plecat azi dimineaţă în Poiană, în sunetele cântărilor vesele, executate de corul studenţilor. Afară de elevi şi profesori s'au asociat acestei excursiuni, după obiceiul vechiu, şi număroase familii româneşti din Braşov. Noi, cari durere, suntem legaţi de masa redacţională neputând lua parte la serbarea de toamnă a şcoalelor noastre, dorim excursioniştilor cea mai frumoasă petrecere la poalele Postovarului.

Târg de ţară în Sălişte. Ni-se comunică că *târgul de vite* în Sălişte (lângă Sibiu) se va ţinea în *4 şi 5 Octomvrie* st n. iar *cel de mărfuri în 7 Octomvrie* n. c.

Cununii. *Virginia Micu* şi *Basiliu Perţia* ne anunţă căsătoria lor, care se va celebra la 6 Octomvrie n. 1907, la 3 oare d. a. în biserica gr. cat. din Făgăraş. Făgăraş, în Septemvrie 1907. Feldioara.

— D-l George *Ardeleanu* şi d-şoara Marioara *Purcărea* îşi vor serba cununia lor Duminecă în 16 (29) Septemvrie. Nun d-na şi d-l Nicolae G. *Furnică*.

Copii bolnavi de stomac şi debili au trebuinţă de o nutrire substanţială şi uşor de mistuit. Cel mai bun şi probat aliment pentru aceasta este Făina de copii a lui Nestle, un praf fin de pismete, care fiert cu apă sau amestecat cu lapte formează un aliment gustos întăritor şi uşor de mistuit şi se evită catar de intestine şi stomac.

Măsuri în contra scumpetei. Se zice că ministru-preşedinte Wekerle a declarat, că va studia în ministeriul de finanţe cestiunea marei scumpiri a celor mai importante articole de hrană, spre a afla mijloacele pentru combaterea acestui rău general. Se zice, că stadiul despre scumpirea mijloacelor de traiu şi despre modalităţile delăturărei ei e deja gata şi că ministrul va conchiema o anchetă în luna viitoare la ministeriul de finanţe, care se va ocupa

---

pe atunci de o întreprindere cutezată, de aceea progresa foarte încet. La început însuşi Stephenson trebuia să se intereseze pas de pas de mersul lucrului şi de dimineaţa până sara balanţa de nivelare nu-i cădea din mână. Cu ciobotele lui răsfrânte şi cu instrumentele în mână, el era cel dintâi şi cel din urmă pe terenul de lucru. Intr'aceea nimic nu se schimbase din modul său de viaţă obicinuit.

O sorbitură de lapte, cu o bucată de pâne într'o casă ţărănească, une-ori un prânz simplu la vre-un arendaş şi era pe depliu mulţămit. Dacă întra la cineva în casă, era totdeauna binevenit pentru-că avea o fire veselă şi o inimă deschisă către fie-cine. Unde erau copii în casă, îi plăcea să-şi petreacă cu ei. Despre afacerile lui de mai înainte, nici odată nu să ruşina să vorbească. Din contră vorbea adesea despre ele. Aşa de exemplu, odată să îmbie unor dame să le înveţe a broda. „La arta asta mă pricep foarte bine, zicea el, şi Vă veţi mira, cum am învăţat-o. Eram supraveghetor în Killing-Worth şi noaptea, la lumina focului dela maşină, coseam la hainele muncitorilor găuri de nasturi".

Nu trecu mult şi Stephenson trebui să se gândească, ce-i de făcut, pentru-că fabrica din Newcastle era prea mică. Mai cumpără o bucăţică de loc şi clădi pe el iarăşi o fabrică modestă, îşi crescu nişte muncitori harnici şi prin asta puse bază uriaşelor aşezăminte, cari înfloriră mai târziu pe locul acela.

Cu cât să apropia mai tare de terminarea construcţiei cu linia ferată, cu atât Stephenson era mai îngrijat. Se temea că cele trei locomotive, lucrate în fabrica sa, nu vor avea destulă putere de mânare. Dispoziţia sa să poate cunoaşte, din cuvintele, ce le adresa fiului său şi celor din jurul său: Aşa cred, că voi veţi ajunge ziua, pe care eu nu voiu ajunge-o, să vedeţi că liniile ferate vor înlocui toate celelalte drumuri. Va veni vremea, când oamenii vor călători mai ieftin cu locomotiva, decât cu piciorul. Ştiu, că să vor întîmpina greutăţi, cari să vor părea de neînvins, dar ceea-ce vă spun să va întâmpla. Aş dori, deşi nu mai pot avea nădejde, să ajung şi eu ziua aceea; pentru-că ştiu prea bine, cât de încet merge cu propăşirea oamenilor şi cu ce greutăţi am trebuit să mă lupt, până am văzut că să întrebuinţează locomotivele mele!"

Isbânda construirei de linii ferate, întrecu cu mult toate speranţele lui Stephenson. Deja, după câţi-va ani, locomotivele circulau ca maşini de transport general, pe linii de şine de mai multe miluri de lungi.

Mare osteneală l'a costat să învingă pe contrari, când era vorba să se construiască linia Liverpool-Manchester. Trei zile într'una înainte d'a se hotărî construirea, a trebuit să combată şi să răspundă la fel şi fel de întrebări. Astăzi ne vine a râde, cum să certau atunci pentru lucruri, cari în decursul vremii s'au rezolvat dela sine.

La toate obiecţiunile, nu totdeauna binevoitoare şi la observările înţepătoare, Stephenson da răspunsuri liniştite şi limpezi.

Când vorbea el de iuţimea maşinelor sale, oamenii să îndoiau dacă-i cu mintea întreagă şi ziceau, că dacă o căruţă ar merge numai de două ori aşa iute ca o trăsură, s'ar bolnăvi călătorii. Era teamă că vacile şi caii să vor spăria de locomotivă. Stephenson le răspundea: Caii să vor deprinde în curând cu vederea trenurilor, vacile vor paşte liniştite în apropierea lui şi ţăranii abia să vor mai plânge de foloase ale căror urmări acuşi nu le vor mai fi îndoielnice".

Rezultatul consfătuirei a fost, că s'a hotărât construirea liniei şi că Stephenson fu angajat de singurul inginer suprem cu leafă anuală de 25 000 K. Construirea aceasta să socotea pe atunci de un lucru cu totul extraordinar. Adevărat că trebuiau învinse greutăţi enorme. Stephenson însă era omul potrivit, chiar singurul pe atunci, care a fost în stare să le învingă. Când directorii liniei îşi pierdeau câte-odată curagiul, el îi îmbărbăta totdeauna: *„trebue să avem răbdare"*.

Intre altele era să se construiască o umplutură de câte-va miluri peste o mlaştină afundă. Ori cine, care ar fi fost slab de înger, nu s'ar fi apucat de un lucru aşa cutezat. Ar fi zis, că asta nu i cu putinţă să se facă. Stephenson nu s'a retras. El porunci să se arunce în baltă legături de nuele în cantitate foarte mare, puse peste ele pământ şi petriş şi făcu un fel de fundament înotător pe o temelie foarte largă. D'asupra tot aşeza la material, din jos să tot scufunda, până a prins o bază solidă. După doi ani de muncă neobosită isbuti în urmă să facă peste mlaştină o iezătură, care mai stă şi astăzi. Pe linia asta să puteau transporta poverile cele mai grele. Ce este de admirat în lucrarea asta este, că Stephenson a executat lucrarea cam cu 750.000 K. pe când ceilalţi ingineri preliminaseră peste 7 milioane.

Construirea liniei celei mari, dintre Liverpool si Manchester, nu s'a putut construi la terminul fixat. De aici cârteli în contra lui Stephenson. „Sir", răspunse el directorului, dacă ia omul în considerare greutăţile clădirei şi dacă să ia în vedere de câte ori n'am putut lucra din lipsă de parale, fără să pomenim de timpul nefavorabil, atunci s'a lucrat, ceea-ce a fost cu putinţă. Mai mult de atâta, nici nu este cu putinţă!"

de această chestiune. Numai de n'ar fi amânată ca şi chestiunea votului universal.

Congres pentru igienă. In Berlin e adunat începând dela 19 Sept. n. congresul internaţional pentru igienă (sănătate) care stă sub protectoratul împărătesei germane. Luni şi-a ţinut prima şedinţă. Participanţii sunt cu miile. La congres se va vorbi despre contagiul tuberculosei (ofticei), higiena hranei, mâncarea săracilor, despre alcoholism, surmenagiul (prea mare încordare) în şcoale, îngrijirea pentru muncitorime, combaterea boalelor lipicioase, asirările în cazuri de boală, ş. a. ş. a.

Inaintări în Japonia. Se anunţă din Tokio, că marchizul Ito şi mareşalii Jomagata şi Oyama au fost înălţaţi la gradul de principi. Admiralul flotei japoneze vestitul Togo a fost înălţat la gradul de conte.

Furtună şi trăsnete. In Newyork a isbucnit la 22 Sept. a. c. o furtună, care a băgat mare spaimă în oameni. In spitalul Sf. Catarina şi în biserica Sf. Nicolae a trăsnit. Pacienţii din spital şi credincioşii ce se aflau în biserică au fost cuprinşi de mare spaimă. Temeliile bisericei fură sguduite şi obştea a alergat afară îngrozită.

Colera în Rusia. Din ştirile sosite până acum, se poate vedea întinderea înspăimântătoare pe care a luat'o colera în Rusia europeană. Epidemia se întinde în 13 guvernamente şi până acum a făcut peste 200 de victime. In total în cele 13 guvernamente au fost 4511 cazuri de coleră.

Atentatul contra casei lui Tolstoi. Atentatul contra casei lui Tolstoi pare a fi fost săvârşit de ţăranii de pe moşia lui. Tolstoi, care hotărâse odinioară să-şi împartă moşia între ţărani, a fost oprit de familie, sub ameninţare că-l va pune sub interdicţie. Familia a silit pe Tolstoi să dea toată moşia din Iasnaia Poliana soţiei şi copiilor săi, astfel că acum nu mai are putere asupra moşiei sale. Adeseori el a intervenit pe lângă familie în favoarea ţăranilor, dar n'a reuşit totdeauna. Ţăranilor li-se cereau arânzi mari, din care cauză relaţiile între ei şi proprietari se înăspriseră. Nu s'a putut dovedi dacă ţăranii au făcut numai o demonstraţie sau au săvârşit un atentat.

Zece porunci pentru cetitorii de cărţi. O foaie nemţească publică următoarele zece porunci:

1. Ceteşte numai cărţi bune.
2. Ceteşte numai, ce te interesează.
3. Ceteşte zilnic cel puţin o jumătate oră şi cugetă-te câtva timp asupra celor cetite.
4. Dacă poţi ceteşte câte-odată cu voce tare. Fii atent atunci la glasul tău şi la pronunţarea clară.
5. Pe cât se poate nu ceti singur, ci împreună c'un cunoscut ori prieten şi discută cu el asupra celor cetite. Asta e chestiune de gust.
6. Ceteşte întotdeauna aşa ca să poţi raporta şi altora despre ce ai cetit. Aceasta nu e cestiune de gust, ci e datorie faţă de tine insuţi.
7. Ceteşte o carte în ordine, nu frunzărind odată ici, odată colo.
8. Ceteşte numai până eşti treaz, nu când eşti ostenit.
9. Ceteşte numai, când poţi să-ţi înmulţeşti cunoştinţele sau vreai să-ţi înalţi sufletul, nu ceti numai pentru simpla distracţiune sau pentru aţi gâdili nervii, sau pentru aţi omorî timpul.
10. Inseamnăţi tot ce e vrednic de însemnat într'o carte de notat pe care să o porţi în regulă.

Sfinţirea bisericei din Sângătin.

25 Sept. n. 1907.

Ziua de 9 Septemvrie a fost o zi de îndoită sărbătoare pentru poporul din protopopiatul Miercurei şi în special pentru cel din Sângătin.

In Dumineca aceea s'a sfinţit un locaş frumos Domnului, s'a împlinit o dorinţă ferbinte a unui popor sărac: de-a să închina Domnului într'o casă demnă de frumoasele sentimente religioase ale poporului. Cu mult mai mare a fost bucuria, când au putut aclama în mijlocul lor pe însuşi archereul, pe venerabilul nostru mitropolit, care cu toată vârsta înaintată şi cu toate greutăţile împreunate cu drumul şi sfinţirea, şi-a pregetat a se înfăţişa în mijlocul poporului şi a-l lumina cu învăţăturile şi sfaturile sale înţelepte: «Nu v'am adus bogăţii lumeşti, de cari nu am nici eu şi nici vouă nu v'ar fi de folos, căci şi înaintaşii, moşii şi strămoşii noştri au avut avuţii număroase, pe care mare parte le-au pierdut, ci aduc învăţătura, care nu piere nici odată, care este ca apa cea vie, pururea curgătoare».

Plecarea din Sibiu a Exelenţiei Sale a fost Sâmbătă dimineaţa având în suită pe d-nii asesori: M. Voileanu, Dr. M. Cristea, Dr. Eusebiu Roşca, diaconii: Dr. Aurel Crăciunescu şi Aurel Oancea, pe Dr. D. Borcia redact. la Telegraf şi Dr. Dobre funcţionar consistorial. Pe drum s'a adaus protopopul Dr. Stroia şi corul din Sălişte, compus din d-nii învăţători din loc şi din alţi din jurul Săliştei.

La gara din Apoldul-Mic o mulţime de popor, în frunte cu preoţii din comună şi protopopul Miercurei: Avram Păcurar aştepta sosirea trenului, iar când Exelenţa Sa a apărut eşind din tren a fost salutat cu urale de să trăiască. A fost salutat în numele poporului de protopopul A. Păcurar, la care a răspuns Exelenţa Sa cu frumoase cuvinte lăudând tăria credinţei poporului nostru care ridică biserici frumoase.

S'a format apoi un convoiu de trăsuri în jurul cărora mişuna mulţimea de popor eşită spre întâmpinare. La biserica din Apold s'a adunat tot poporul; Exelenţa sa domnul metropolit văzând mulţimea de popor adunată ca să'i asculte graiul său de învăţătură, şi neîncăpând toţi în biserică i-a învitat să iasă cu toţii afară în curtea bisericei căci are să le vorbiască. După ce a rostit o cuvântare plină de frumoase învăţături scoase tocmai din însemnătatea creştinească a sărbătoarei «Naşterea Născ. de D-zeu», şi mai ales despre foloasele creşterei bune dată pruncilor şi despre foloasele învăţăturei, fără care nu mai poate poporul nostru să ţină concurenţă cu celelalte popoare, după această cuvântare a îngenunchiat întreg poporul pentru rugăciunea frumoasă de deslegare cetită şi de Exelenţa Sa D-l metropolit.

Ca semn de stimă şi recunoştinţă pentru atenţiunea dată comunei Apoldulmic din partea Escelenţei şi a suitei sale, s'a aranjat o masă la care au luat parte la 40 persoane.

Pe la 3 oare după amiazi s'au făcut pregătiri de plecare la Sângătin, unde ne-a aşteptat poporul în frunte cu harnicul preot Dăianu care a vorbit bineventând pe Metropolitul. Cuartirul Escelenţiei sale a fost aranjat în frumoasele case ale părintelui Dăianu, iar a celorlalţi domni asesori la d-l Alexandru Măcelar, mare proprietar în Sângătin.

Pe la patru oare clopotele vechei bisericuţe chemară pe credincioşi la priveghiere; această slujbă frumoasă constă din Vecernia mare, Litie şi Utrenia dela Pogorârea Duhului sfânt. S'a oficiat de Prea Cuvioşia d-l protosincel Eusebiu Roşca, protopopul A. Păcurar, preotul Dăianu şi diaconul Dr. Crăciunescu, iar cântările din strană le-a executat cu mare măestrie d-l asesor M. Voileanu şi vestitul cântăreţ dela Sălişte d-l Hociotă ş. a. La sfârşit a fost transportarea odoarelor din biserica cea veche în cea nouă cu cântări măreţe, înălţătoare. Ajungând în biserica cea nouă ne-a surprins forma plăcută, armonia colorilor şi a picturii, peste tot întreaga înfăţişare a produs impresie adâncă asupra tuturor.

Cina s'a servit în casele părintelui Dăianu la care a participat metropolitul cu întreagă suită. Şi de astădată trebue să amintesc primirea şi ospitalitatea părintelui Dăianu, a cărui casă înfăţişază o gospodărie bine chivernisită dovadă despre hărnicia şi capabilitatea cu care îşi conduce gospodăria sa. Insuşi mi-a spus că numai de 6 ani e preot, în care timp i-a succes a zidi această frumoasă biserică, la care poporul a contribuit cu puţin şi nici nu visa vre-odată să vadă biserica isprăvită, dar prin silinţa preotului toate s'au putut. Părintele Dăianu, după cum s'a accentuat de multe-ori, are meritul principal, că poporul drept-credincios din Sângătin are o biserică aşa frumoasă.

A doua zi, Duminecă la 8 oare clopotele chiemară pe credincioşi la biserică. Au servit Ex. D-l Metropolit, asesorii Voilean, Cristea, Dr. Roşca, protopopii Stroia, Păcurar, Droc, preoţii Dăianu, Marcu, diaconii Dr. Crăciunescu şi Aurel Oancea, răspunsurile corale le-a dat corul din Sălişte. S'a făcut sfinţirea apei, apoi înconjurarea şi stropirea bisericii şi sfânta liturgie în decursul căreia a fost înaintat dela treapta de diacon la cea de presbiter Aurel *Oancea* ales paroch în Rotbav. La fine Excelenţa Sa a vorbit poporului lăudând străduinţa lui pentru frumseţea casei lui Dumnezeu, a pomenit pe fruntaşii cari s'au distins prin contribuiri, dintre cari îmi amintesc de părintele Dăianu cu 1000 cor., familia Măcelar 600 cor., protopopul Droc cu 200 cor. şi alţii binemeritaţi ctitori ai sf. bisericei.

La fine s'a împărţit naforă de Excelenţa Sa şi s'a stropit poporul în număr de peste 2000 suflete cu apă sfinţită.

La banchet au luat parte toată inteligenţa venită în mare număr de prin satele şi oraşele învecinate precum şi un număr mare de ţărani.

S'a toastat pentru părintele nostru sufletesc, pentru Impăratul şi regele Francisc Iosif I. din partea Excelenţiei Sale, ear mesenii au aclamat cu »Să trăiască«. S'a mai toastat pentru Excelenţa Sa, pentru organul protopopesc, pentru preotul Dăianu etc.

Masa s'a ridicat la 3 oare, când cei mai mulţi din oaspeţii Sibieni au luat trenul spre casă.

a—o.

ULTIME STIRI.

Viena, 26 Septemvrie. Regele Carol al României a sosit eri dimineaţă aci, unde a vizitat muzeele şi a trimis apoi împăratului Francisc Iosif carta sa de vizită. Suveranul României îşi are locuinţa la hotelul „Kranz", unde a luat dejunul, la care a luat parte şi ministrul României la Viena d-l Lahovary. La oarele 3 a sosit în faţa hotelului, echipagiul împăratului Francisc Iosif. Impăratul purta uniforma regimentului 6 de infanterie român şi era însoţit de aghiotantul său şi ataşatul militar român, maiorul Schina. Monarchul a petrecut o oră la suveranul României. La părăsirea hotelului mulţimea adunată în stradă i-a făcut ovaţii.

Regele Carol a primit apoi pe ministrul de externe al Austriei baronul Aehrenthal, a cărui audienţă a durat o jumătate de oră. Suveranul României a făcut după aceasta o plimbare în oraş. In lipsa lui dela hotel numeroşi diplomaţi şi notabilităţi s'au înscris în lista deschisă. Azi a sosit aci ministrul de externe al Rusiei Iswolsky care a fost primit şi de regele Carol. E posibil ca regele să viziteze şi capela română.

Bibliografie.

In *„Biblioteca pentru toţi"* nr. 295—298 ca întâiul volum din operele complecte ale lui *Gr. M. Alexandrescu.* Volumul e intitulat: **Poezii** şi cuprinde: Poeziile, Epistolele, Satirele, Fabulele, Epigramele şi Traducerile, marelui poet. In afară de aceasta volumul mai are o întinsă culegere asupra vieţei şi operei scriitorului, o bibliografie complectă asupra tuturor studiilor scrise, intre anii 1874—1907, despre opera poetului, şi ca adaos: poesiile nepublicate în nici una dintre Ediţiile de până acum, poezii rămase prin foile periodice, sau prin culegerile streine. In alcătuirea acestei ediţii s'a luat de bază ediţiile anilor 1842 şi 1847. singurele cari au păstrat adevărata limbă şi formă a poeziilor lui Alexandrescu. In deosebi, s'a arătat în note, de fiecare poezie, deosebirile celor 6 ediţii (şi a celei din 1893), ziarele sau revistele unde ele au apărut întâi, poiemicile la care au dat naştere, precum şi împrejurările în care versurile au fost scrise.

Alcătuirea Ediţiei se datoreşte d-lui *Em. Gârleanu-Emilgar*: şi ediţia poate sluji de pildă acelora care vor să reînvie clasicii noştri.

Bucolicele şi Georgicele lui Vergiliu traduse de cunoscutul şi apreciatul scriitor şi profesor pensionar M. ***Strajanu.*** Bucurescĭ I. V. Socecu. Se pot procura prin librăria A. *Mureşianu.* Preţul cor. 2.60 plus 10 fil. porto.

Traducerea e făcută de un bărbat competent, din cuvînt în cuvînt şi e însoţită de analisa tuturor cuvintelor cuprinse în textul latin. Elevii gimnasialĭ, carĭ au fost nevoiţĭ până acuma a utilisa traducerĭ streine, de sigur se vor bucurà de acéstă carte.

„Nu-i cu putinţă?" strigà directorul. „Mi-ar plăcea să-ţi pot trimite un Napoleon pe cap. Acesta ţi-ar zice: un astfel de cuvânt nu există în vocabularul unui geniu".

„Nu-mi vorbì d-ta de Napoleon, observà Stephenson iritat, pune-mi la dispoziţie oameni, bani şi material şi eu voiu face, ceea-ce Napoleon n'ar fi putut. Aş conduce linia ferată dela Liverpool la Manchester, chiar şi peste mlaştini".

Directorii să îngrijiră de mijloace îndestulătoare şi de înc'odată atâţia lucrători. De multe ori să lucra şi peste noapte.

Stephenson să interesa de toate detaiurile construcţiei. El desemna cu mâna sa toate podurile, viaductele, lucrările de pământ, maşinele ajutătoare şi altele de acestea. Nimic nu-i scăpa din vedere. El supraveghea întreagă linia, dela cea dintâi săpătură, până la isprăvirea perfectă a întreprinderii. Calul lui de călărit, deodată cu zorile era dinaintea uşei. Abia îşi lua răgaz pentru un dejun în fugă, câte-odată nu avea vreme nici să prânzească, cum să cade, seara, când să culca, oare întregi medita la câte o problemă mai grea.

Toate lucrările erau terminate, tunelurile zidite, linia peste mlaştini solid aşezată şi directoriul nu hotărâse încă, cum să transpoarte materialul, cu cai, cu maşini statătoare, ori cu locomotive? Stephenson era aproape singurul, care a votat pentru cele din urmă. Inginerii nu-şi dedeau osteneala nici baremi să examineze, ce putere au locomotivele. Toţi să sileau să facă proiecte nouă şi discutau până când delăturându se toate contrazicerile, învinse Stephenson cu părerea sa. Preşedintele comisiei parlamentare de atunci, aleasă anume spre scopul acesta, învită pe Stephenson în faţa parlamentului, şi-l întrebà, cu gura plină, cum s'ar zice, dacă este în stare să construiască o locomotivă, care să percurgă într'o oră un mil german? Inginerul răspunse, da. După asta, preşedintele căpătà curaj şi'l întrebà, că n'ar putea face să percurgă două miluri pe oră? Stephenson răspunse şi acum: da, însă într'un ton, încât preşedintele n'a mai îndrăsnit să i pună altă întrebare. Pe atunci să credea că opt miluri englezeşti pe oră sunt maximul — astăzi cu trenurile accelerate să fac mai mult ca două miluri engleze în trei minute. Direcţiunea să hotărâse în fine să pună la concurs construirea de locomotive şi puse un premiu de 12.500 K. pentru cea mai bună maşină, dacă cu atâta povară va merge atâta şi atâta de iute. In 6 Octomvrie 1829 începù întrecerea între locomotiva „Racheta", construită de Stephenson şi fiu şi între alte cinci, liferate de alţi ingineri.

Şi să adunară multe mii din depărtări şi de aproape: învăţaţi, mechanici şi nigineri, laici şi specialişti, ca să fie martori la prestaţiunile locomotivelor. Cea dintâiu probă să făcu cu „Racheta". Ea merse cu o iuţime de trei ori mai mare, de cum să ceruse. Celelalte rămaseră cu mult îndărăt, ba chiar să stricară la proba cea dintâi. —

Stephenson rămase învingător. El luă şi premiul.

(Va urma.)

Din carnetul unui jurat.

Schiţă.

de Ioan Al. Brătescu-Voineşti,

(Fine.)

Proces de incendiu.

— „Dumneata, partea civilă, spune cum s'a întâmplat lucrurile.

— „Uite, dom'le, cum a fost păcatele mele... Prăpăditu ăsta e din sat dela noi, din Branişte; — tat-so şi acum trăeşte; — e cam vecin cu mine... Când s'a făcut băiat de f'o paispce ani l'a luat un român din Produleşti, care n'avea copii, cu gând să-i fie dă f'un ajutor şi să-l lase în pământu lui. Şi l'a luat... A stat aşa dus douăzeci de'ani. Când şi când la un an la doi mai venea pe la noi pîn Branişte la tat-so. — „Ce faci, mă Ilie? Cum o duci tu p'acolo? — Bine." Aşa, am aflat la o vreme că s'a însurat acolo; pe urmă la câţiva ani că i-a murit nevasta, până acum doi ani, când ne-am pomenit cu el că se'ntoarce în sat la noi. Spunea şi am auzit şi pîn alţi oameni că pe hăl român dă l'a crescut, l'a şutulit primaru de d'acolo, l'a miglisit şi l'a dus la tribunal de i-a făcut o hârtie; şi când a murit, s'a sculat fecioru primarului şi i-a luat pământu. Ăsta n'avea la mână nici o hârtie, nu nimic, ăla avea atistament: i-a luat pământu. Şi aşa, dacă s'a întors la noi, trăia şi el cu tat-so acolo, om ca toti oamenii".

Aşa, astă toamnă mă pomenesc într'o zi cu el, ca să-i dau fata asta lui. Acum el, om trainic, de treizeşpatru de ani, fata numai de opspce. M'am gândit... m'am socotit... De!.. avere nu; am şi eu două pogoane de pământ şi şase copii. La care să dai întâi? Pe urmă acum, bine vedeţi, umblă fiteşcare flăcău după stare, că sunt vremurile grele... Fata, după cum o vedeţi, că nici eu n'am fost f'un om frumos nici mă-sa. M'am gândit, m'am socotit cu muierea... de! aşa i-o fi noroc fetii, să ia văduv... Şi i-am dato... Am făcut nuntă.. cum să face la ţară la noi... Am cheltuit patru poli, că ş'acu sunt dator la Socitate că el să nu zici c'a adus d'un ban gaz de pus într'o lampă, — şi i-am dat şi zece prăjini de pământ — şi-a rămas să fa-

Laptele.

— Un studiu al d-lui Dr. Negrescu. —

D-l Dr. V. G. Negrescu, medic primar al județului R. Sărat a publicat de curând o monografie „Despre lapte“, care are o mare importanță și din care extragem câte-va pasaje:

Scriind aceste pagini mă gândesc la mulțime a de copii, adulți și bătrâni, cari mor din cauză, că la boalele lor nu beau lapte, neavând s'au necunoscând puterea miraculoasă de a vindeca multe boale, ce o are această beutură.

Laptele este un aliment, adecă nutreşte pe cei ce-l beau; astfel copiii mici n'ar creşte sugând numai laptele mamei lor; și în acelaş timp este o doctorie puternică, în stare de a vindeca de multe boale.

Mă gândesc la numeroşii copii depărtați prea de timpuriu de sînul mamei lor și nutriți cu mămăligă şi ceapă, pe care slabul lor stomac nu o mistueşte şi din care cauză capătă disenterie şi atrepsie, de care mor; la numeroşii bolnavi de tuse, de inimă, de stomac, ficat, rinichi, cari se pierd, din cauză că nu ştiu, că bând lapte s'ar vindeca, sau nu au de unde să şi-l procure, căci prin sate şi prin oraşe nu găsim decât arareori lapte şi nu cât ne trebue la boală; iar dacă e zi de post, ori Miercuri sau Luni şi Vineri, atunci nici unul din noi creştinii, ce ne respectăm bigotismul, nu vom bea lapte, ştiind chiar că fără lapte nu ne merge bine la boalele noastre. Iarna e şi mai rău, scumpetea laptelui, raritatea sa, face ca această substanță hrănitoare să lipsească cu desăvârşire aproape pretutindeni; iar bolnavii, cărora medicii le prescriu dieta cu lapte la boala lor, aşteaptă primăvara sau să treacă posturile, ca să găsească laptele sau să n'aibă păcat, bând această doctorie, care singură i-ar putea însănătoşa.

La alte popoare, care se preocupă mai mult decât noi de buna îngrijire şi de hrana copiilor şi bolnavilor, laptele este foarte căutat ca să fie la dispozișia publicului în abundență şi pe un preț moderat, iarna ca şi vara; lăptării sunt stabilite în fiecare sat, unde sătenii pot să îşi găsească cât lapte vor, şi ca să nu fie falsificat, mai ales când e vorba de un copil sau un bolnav, adesea pentru garanția bolnavilor laptele li se pune la dispoziție în sticle sau vase pecetluite pe răspunderea lăptăriei, că este curat şi nu se va strica prin fierbere; asemenea lăptării au toate avantagele materiale de câştig, dacă se bucură de încrederea publicului şi nu-l înşală prin reaua calitate a laptelui ce-l oferă spre vânzare.

Prin toate celelalte țări sunt locuri cum ar fi şi la noi stațiunile de băi, unde se face cură de lapte; la noi era în un timp obiceiul, care începe să se piarză, că lumea făcea cură de lapte la stâni, obiceiu primitiv, dar bun întru cât-va, de oarece stațiuni balneare nu se aflau; acum numeroasele noastre băi, unde lumea aleargă au scăzut deprinderea, ce o aveam a merge la stână să bem lapte. La aceste băi se găsesc toate bune şi frumoase, numai ca să facă cineva o cură cu lapte, nu găseşti şi cât ar fi de folositoare apele noastre minerale, fiind însoțite de o dietă cu lapte pentru boalele cronice, de natură atât de diversă şi al căror leac, mărturisit de toți doctorii, nu este altul decât laptele.

D-l Dr. Negrescu ne spune apoi, că:

„Unui nou născut îi trebue în întâia zi să sugă 35 grame lapte; în a doua zi 150 grame, în a treia zi 450 grame, după o lună 550 grame lapte, la a treia lună 700 grame lapte, dela a 6-a la a 9 a lună la 900 grame pe zi.

Când copilul începe a mânca şi alte mâncări pe lângă lapte, atunci trebue să dăm preferință albuminoaselor şi leguminoaselor şi nu începem cu carne decât mai târziu; pâinea, grisul, orezul, sagu, tapioca, făina de Nestlé, de Morton, cartofii, fasolea şi altele, muiate sau fierte şi reduse în pirea, convin foarte bine copiilor mici, când începe să le iasă dinții, şi nu le face nici o durere de stomac, dacă nu sunt date în prea prea mare cantitate.

Profesorul Desprès recomandă mai totdeauna copiilor dela un an în sus, bolnavi de stomac sau diaree, pireaua de fasole ca un bun aliment, putând înlocui uneori laptele; fasolea fiind dintre vegetale cea mai avută în substanțe azotoase,

Ințărcarea copiilor nu trebue să se facă de-odată, ci încetul cu încetul, ca astfel stomacul lor deprins cu lapte, să nu fie deodată lipsit de el, din care pricină copii capătă urdinare şi stricarea stomacului, plâng şi n'au somn; atunci trebue numai decât să ne întoarcem iarăşi să-i alăptăm sau să le facem hrana obicinuita numai din lapte.

Din neobservarea acestor reguli la înțărcare, copiii mici slăbesc, sufer de diaree, spasmuri, tot felul de bube pe piele şi mor, căci sunt rari cei ce scapă de grelele boale ca inflamația plămânilor, a creerilor, stomacului şi celorlalte organe: pneunomii, meningite, peritonite... Nu pot face alt decât a recomanda, celor ce se interesează de modul de creşterea copiilor, broşura d-lui profesor Dr. Felix. „Instrucțiuni mamelor“, ce ar trebui cetită şi recitată de fiecare mamă ce ştie a ceti.

Cât de bine ar fi apoi, ca comunele rurale să aibă o moaşe a lor instruită de la şcoală, care să le caute femeile şi copiii bolnavi, învățând pe fie-care, prin viețuirea ei în comună, regulele cele mai elementare de igienă.

Cu 700—900 lei pe an fie care comună ar putea să-şi aibă o moaşe bună şi când comuna n'ar dispune de mijloace, două sau trei comune apropiate s'ar putea asocia la cheltuelile întreținerei moaşei.

„Laptele este alimentul şi medicamentul mai cu folos întrebuințat la cele mai multe din boalele stomacului.

De câte ori stomacul este bolnav, mistuirea nu se poate face şi suferim de dureri, vărsături, colici, fierbințeală, neputere, nepoftă de mâncare, constipatie, greutăți şi durere de cap, slăbiciune, crescândă pe zi ce merge, ameţeală şi multe alte suferințe ce pot înceta, dacă dăm bolnavului să bea lapte un timp oare-care şi numai lapte. Laptele prin mistuirea sa uşoară nu oboseşte stomachul, nu-l irită şi-i lasă în repaus, condițiune esențială ca congestiunile sau inflamațiile sale chronice, ori ulcerațiile ce le va fi având, să se poată vindeca, nefiind într'una sdruncinate prin mişcările de mistuire.

Când cineva are rană, o bubă pe piele şi o sgârie sau o mişcă într'una, acea lesiune cu greu se va vindeca: tot aşa este şi în boalele stomacului, care se vindecă anevoie, cât timp întroducem, în stomach, substanțe ce greu se mistue sau cari cer multă sforțare şi iritație stomachală îndelungată.

Laptele nu irită de loc şi nu inflamează stomachul, care'l poate mistui astfel lesne, fie el bolnavi de răni, ulcere sau cancer chiar, şi ca probă e că stomacul, care nu primeşte uneori nici o altă mâncare, fără a se produce vărsături, prin lapte ele încetează. Dispepsia sau reaua mistuire a alimentelor în stomac, provoacă cea mai mare parte din boalele acestui organ; cauzele îi sunt foarte numeroase.

*

Studiul d-lui Dr. Negrescu este foarte interesant şi-l recomandăm tuturor.

MULTE ŞI DE TOATE.

Bolnavi Viteji.

Profesorul *Finsen*, care a descoperit şi pus în lucrare puterea tămăduitoare a razelor Soarelui, a bolit douăzeci de ani, înainte de a muri. Era bolnav de inimă şi de ficat, suferea şi de dropică (hidropizie). Ii trebui răbdare nespusă şi dieta cea mai aspră ca să nu moară. Şi totuşi, în ciuda durerilor, când moartea îl pândea mereu, Finsen lucra pentru desăvârşirea şi răspândirea descoperirei sale pe lângă că studia mereu bolile de cari suferea şi scria articole la reviste medicale In cei din urmă doi ani stetea mereu pe spate şi nu putea nici să meargă, măcar cu trăsura, la institutul său. Dar asta nu l'a împiedecat a scrie zilnic despre boala, în potriva căreia s'a luptat o viață.

*

Vitejia acestui profesor danez aminteşte de lupta ce-a purtat istoricul *I. R. Green* în potriva durerilor şi boalei. In 1869 l'a pus la pat o boală de care suferea de vre-o doi ani pe picioare. Doctorii i-au spus că nu mai are chip de trăit, iar Green s'a hotărât să scrie în acest timp „Istoria poporului englez“, care a ajuns vestită. Zi cu zi stătea la masă şi săriă, acățindu-se cu desnădejde de viață şi stapânindu-şi durerile. S'a luptat cu vitejie şi a trăit patru ani, nu unul. Singur ziceà: „Mă mir cum de-am scris un rând în aceşti ani de chinuri trupeşti.“

*

Generalul *Grant*, fost preşedinte al Statelor Unite, a scris viața sa şi în mai grele suferinți decât Green. De pe ea a câştigat văduva sa — căreia nu i-a lăsat altă avere — două milioane de lei. In 1884, un an înnainte de moarte, banca unde îşi avea banii, a dat faliment şi Grant a rămas fără nici o avere, era amenințat a muri cerşetor şi a-şi lăsa soția în cea mai crudă lipsă. Incepù deci a scrie istoria vieței sale, măcar că suferea de-o boală crudă. Ba i se făcù şi rac la vârful limbei. Scrià însă regulat, în ciuda durerilor ce-l chinuiau. A isprăvit lucrarea abia cu patru zile înainte de moarte.

*

O ploaie — de prepelițe.

Corespondentul din Odessa al ziarului „Evening Standard“ scrie că Dumineca trecută s'a deslănțuit în decursul unei furtuni asupra oraşului Nikolajew o adevărată ploaie de prepelițe. Mii din aceste pasări fiind încă în viață, acopereau străzile oraşului. In mijlocul trăsnetelor şi a ploaiei torențiale locuitorii eşiau pe străzile, acoperite cu un strat mare de prepelițe, adunându-le cu sutele. In total oamenii au adunat peste 10.000 de prepelițe.

Ploaia de prepelițe se explică prin împrejurarea, că cârduri întregi dintre ele au fost cuprinse în aer de furtună şi neputându-se opune ploaiei, au căzut la pământ.

Proprietar: Dr. Aurel Mureşianu.
Redactor respons. interim.: Victor Branisce

cem furmele de cununie când ne-om mai lesni dă parale... Şi s'a dus fata la el“...

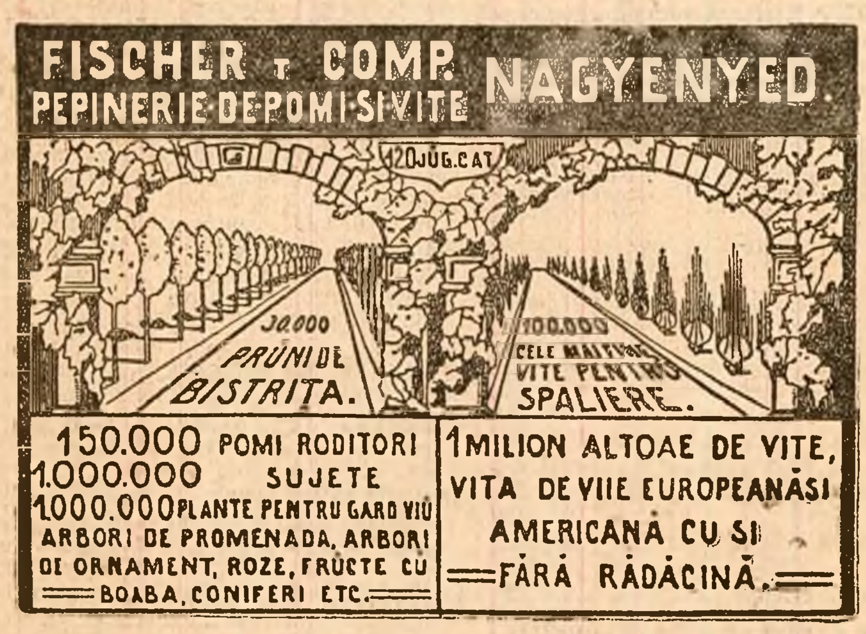
La două săptămâni m'am pomenit cu fata acasă, bătută, pisată: „— Taică, mă omoară 'n bătăi!„—„Măi fată, să nu te sperii, să-i crezi bărbatului, c'o fi şi el amărât de lipsă şi de câte alea; aşa e traiul la'nceput, merge hîrjiit. O sapă când o iei întâi nu ți se pare la'ndemână, până te dedai cu ea, darmite un bărbat ori o muiere; că vii tu cu voia ta, el vine cu voia lui; până v'ăți potrivi la firi. Că nici eu cu mamăta n'am trăit bine la 'nceput, tot aşa, şi acum bine vezi că nu ne zicem nici „dă-te mai încolo. „De: ca omul, gândeam că s'or drege lucrurile. Fata, supusă, s'a 'întors la el. La o lună iar m'am pomenit cu ea... bătută, omorîtă: — „Taică, nu mai pot răbda, omoară-mă, taemă, la el nu mă mai întorc...“

M'ăm dus la tat-so al lui, să-l iau, să mergem, să vedem din cine e vina. Spuneau toți vecinii: câine la inimă, din nimic îi năzărea şi o bătea hain până săreau d'o scăpau din mânile lui... L'a judecat tat-so al lui şi cu alți oameni bătrâni din sat... c'o fi... c'o drege... Euam tăbărât iar pe fată: — „Du-te, măi fată, sileşti-te dă-i pricepe voia, că s'or îndrepta lucrurile. Te pomeneşti c'ai rămas grea cu el... cununată ligitim cu el nu eşti; mi-aduci guri straine la masă“. S'a dus iar fata. La câteva vreme iar m'am pomenit cu ea bătuta câineşte; cu p'aşà şomoiogul dă păr smuls din cap; — să iertați tot trupu ei negru ca ciaunu. A căzut la poartă de unde a ridicat-o mă-sa cu alte muieri d'au dus-o în casă. Gândeam că moare. Când şi-a venit în fire zice: „Taică, înjunghie-mă matale cu cuțitu, dar la el nu mă mai întorc. Mai bine mă bag sub trin; aştept trinu până trrece şi mă bag sub el“. E! dac'am văzut aşa: — „Rămii, taică, şi ce-o da Dumnezeu...

In primăvară m'am dus să-m ar locul dă zece prăjini pe care i-l făgăduisem zestre. Era dreptu meu. Dacă nu trăia cu fi-emea dă ce să-mi mănânce locu meu deageaba? El a sărit cu toporu la mine. Nu şi nu că e locu lui, — să-i dau fata 'ndărăt că el face omor. Fata să se'ntoarcă la el nici moartă. Dac'am văzut şi am văzut am chemat primaru. Primarul dac'a venit, a găsit că e dreptul meu, păcum şi era, că nu era ligitim, nici foae de zestre agalizată n'avea. El dac'a văzut, că i-am luat locu, de necaz, mi-a făcut boala asta... Imi spunea mie fata şi alți români că s'a lăudat c'o să-mi pue foc... L'am pândit cu puşca nouă seri d'arîndu. dar n'a venit, că dacă-l prindeam puindu-mi foc, spui în frica lui Dumnezeu, că-l curățam şi eram eu azi în locu lui“.

La f'o trei nopți după aia m'am sculat într'un haraiman: „săriți hoții, săriți hoții!“ Când am deschis ochii şi m'am uitat pe fereastră, am crezut că orbesc... îmi ardea coşarul... Am dat fuga afară ca un nebun... Ce să poți scăpa? Un'te puteai apropià? Pară de sus până jos. Când am văzut aşa, m'a tăiat un junghi peste inimă şi m'am rezemat de un stîlp al prispii şi mă uitam ca prostu cum s'a dărâmat podu cu porumb peste boii mei... Şi-i ascultam năuc cum mugeau... Abea d'un an îi cumpărasem... munca mea... boişorii mei... blânzi ca doi... ca doi cop... ca doi copilaşi... Câinele!... cât m'am chinuit eu numai Dumnezeu ştie, c'am mai vrut să-mi cumpăr odată boi şi tot aşa, adunasem ban cu ban şi me-a murit două fete 'ntr'o săptămână şi am dat bani pă'ngropăciune şi pă pomeni... Şi acu ce să deslipesc după el? că el n'are nimic.. hanțele după el... atât... Când mai ajung eu?... Da' să vede că aşa am fost eu blestemat să n'am parte de boi, să muncesc toată viața cu palmele...

„Viața Rom.“

»Romana«

este titlul broşurei, care a apărut în editura tipografiei A. Mureşianu, cu descrierea şi esplicarea dansului nostru de salon.

„**Romana**" dans de colónă în 5 figuri. *Descrisă şi esplicată împreună cu musica ei, după compunerea ei originală.* Cu-o introducere („în loc de prefaţă",) de *Tunarul din Dumbrău*, **Popa.** — Tipografia Aurel Mureşianu, Braşov 1903.

Broşura este în cuart mare, hârtie fină şi tipar elegant, cu adausul unei cóle de note (musica „Romanei" cu esplicări) şi costă numai 2 cor. 50 banî (plus 5 banî porto-postal) pentru România 3 lei.

„Romana" se póte procura de la tipografia A. Mureşianu, Braşov.

Tipografia A. Mureşianu, Braşov.